

International Conference
of Modern Greek Dialects
and Linguistic Theory 9

Leonídio, Tsakonia, Greece

4-5 June 2021

Abstracts

Edited by

Angela Ralli, Brian D. Joseph, Mark Janse & Maxim Kisilier

THE USE OF THE ACCUSATIVE AS AN INDIRECT OBJECT IN NORTHERN AND PONTIC GREEK: A CLASSIFICATION OF ITS SYNTACTIC RANGE

ELENA ANAGNOSTOPOULOU¹, DIONYSIS MERTYRIS² & CHRISTINA SEVDALI³
University of Crete¹ & Ulster University^{2, 3}

One of the most important isoglosses in Modern Greek dialectology is the split between dialects that either use the genitive or the accusative to express the indirect object and other related functions inherited from the Ancient Greek dative. Our presentation aims to discuss the findings of fieldwork that was undertaken in the Prefectures of Grevena, Kozani, Pieria and Imathia in Northern Greece in May 2019 with native speakers of the two major dialect groups that employ the accusative as an indirect object (ACC = IO), Northern and Pontic Greek (Manolessou & Beis 2006).

Our research focused on the range of the use of the accusative in the following syntactic contexts:

- i) as the third argument (recipient, addressee and source) in ditransitive constructions;
- ii) as a beneficiary (indirect object-like or free);
- iii) as an experiencer (e.g. with the *piacere* type of verbs);
- iv) as the (non-direct object) second argument of verbs that can denote a mixed comitative/goal role (e.g. with μιλάω “speak”, μοιάζω “resemble”);
- v) as a locative goal (e.g. with έρχομαι “come”) and source (e.g. with ξεφεύγω “slip away”);
- vi) as an external possessor;
- vii) as an ethical dative.

A number of criteria were used with regards to the range of the use of the accusative in these syntactic domains:

- i) differences between nominal phrases and personal pronouns (strong and clitics);
- ii) differences between the imperative and other moods;
- iii) the possible role of definiteness, number, gender and the distinction between proper and common nouns;
- iv) word order;
- v) the use of ACC = IO in passive constructions;
- vi) the significance of clitic doubling, namely the grammaticality of an ACC = IO nominal phrase without the presence of a pronominal clitic.

Preliminary results suggest the following main points. First, quite clearly the accusative is used in all of these syntactic domains in both dialect groups without the parallel use of the genitive (apart from exceptions in the mixed type of the variety of Siatista, Kozani Prefecture).

Second, the use of the ACC = IO in passive constructions is extremely limited. Third, the role of clitic doubling is crucial when the accusative is used as a non-direct object second complement in Northern Greek, as opposed to Pontic Greek. Finally, Pontic Greek does not allow constructions with accusative raised possessors and ethical datives (e.g. *φίλησόν με [1sg.ACC] τα παιδιά “kiss the children on my behalf”). These findings are of high significance not only for the understanding of the synchronic status of the use of the accusative in these dialect groups, but also for the diachronic comprehension of the loss of the dative in early Medieval Greek and the split that it caused between GEN = IO and ACC = IO dialects in the

Greek-speaking world. This latter point will also be addressed in our presentation by comparing our findings to ACC=IO constructions in vernacular Medieval and early Modern Greek texts (cf. Manolessou & Lentari 2003).

References

- Manolessou, I. & S. Beis. 2006. Syntactic isoglosses in Modern Greek dialects. The case of the indirect object. In M. Janse, B. D. Joseph & A. Ralli (eds), *Proceedings of the 2nd international conference on Modern Greek dialects and linguistic theory (MGDLT 2)*. Mytilene, Greece, 30 September – 3 October 2004, 230–235. Patras: University of Patras.
- Μανωλέσσου, Ι. & Τ. Λεντάρη. 2003. Η εκφορά του έμμεσου αντικειμένου στη μεσαιωνική ελληνική: εκδοτικά και γλωσσολογικά προβλήματα. *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα* 23: 394–405.

IRONY INTERPRETATION IN GREEK-SPEAKING MULTILINGUAL AND BI-DIALECTAL SPEAKERS

KYRIAKOS ANTONIOU¹ & GEORGE SPANOUDIS²
University of Cyprus^{1, 2}

We examined the effect of speaking more than one language (multilingualism) or two dialects (bi-dialectalism) on irony interpretation and processing in Greek-speaking young adults. To our knowledge, there has been so far no comprehensive examination of irony in multilinguals or bi-dialectals. We expected a multilingual advantage in irony interpretation because there is some evidence that multilinguals weigh pragmatic information (e.g. intonation) more heavily than linguistic cues during language acquisition and processing (Yow & Markman 2011). Bi-dialectals were tested to examine whether the close similarity between the languages spoken modulates the effect of multilingualism (if any).

Thirty-three multilinguals (in Cypriot, Standard Modern Greek and other languages), 52 bi-dialectals (in Cypriot and Standard Modern Greek) and 29 monolinguals (in Standard Modern Greek) were given:

(1) An irony test in Standard Modern Greek (SMG). We used ironic criticisms, where the speaker provided a positive reply to mean something negative, with a critical intent. Participants watched videos where one actor asked the other which of two objects s/he wanted. The second actor's reply could be sincere (literal negative or positive) or ironic and was accompanied by different cue(s) (Context-only, Intonation-only, Intonation + Face, Context + Intonation + Face). We used different cues to determine whether multilingualism confers a global advantage in irony or whether the benefit is found only when irony is indexed by non-verbal cues (e.g. facial expression). Participants had to select the object the second person wanted (for irony, one object corresponded to the literal meaning). Accuracy and reaction times (RTs) were recorded.

(2) Mill Hill Vocabulary test (Raven et al. 1997).

(3) Matrix reasoning test for general intelligence (Wechsler 1999).

(4) Family Affluence Scale (Boyce et al. 2006) and parental education levels for socioeconomic status (SES).

There were no group differences in SES ($F(2, 101)=0.016, p>.05$) or general intelligence ($F(2, 121)=1.511, p<.05$), but multilinguals had a smaller SMG vocabulary than the other two groups ($F(2, 119)=6.46, p<.05$). An Analysis of Variance (ANOVA) on accuracy with Group and Condition as factors indicated only a significant effect of Condition ($F(2, 222)=213, p<.05$). Participants were less accurate in the Ironic than the other conditions ($ps<.05$). A similar ANOVA on RTs showed, again, only a significant Condition effect ($F(1, 80)=32, p<.05$). Participants were slower in the Ironic than the other conditions ($ps<.05$). A further ANOVA on accuracy for the ironic items with Group and Cue as factors indicated only a significant Cue effect ($F(3, 333)=29, p<.05$). Participants were less accurate in the Context-only and Intonation-only conditions than the other cue conditions ($ps<.05$). A similar ANOVA on RTs for ironic items showed only a significant Cue effect ($F(3, 129)=28, p<.05$): participants were slower in the Context-only than the Intonation + Face condition ($p<.05$).

In general, we found some evidence that irony is more demanding than understanding literal meanings and that it is facilitated when more than one ironic markers are present. Nevertheless, there were no group differences in irony. We discuss these findings in the context of a recent proposal that multilinguals have a single, language-independent pragmatic system that develops and functions similarly to monolinguals (Antoniou 2019).

References

- Antoniou, K. 2019. Multilingual pragmatics: Implicature comprehension in adult L2 learners and multilingual children. In N. Taguchi (ed.), *The Routledge handbook of pragmatics and second language acquisition*, 495–510. New York: Routledge.
- Boyce, W, Torsheim, T., Currie, C. & A. Zambon. 2006 The family affluence scale as a measure of national wealth: validation of an adolescent self-report measure. *Social indicators research* 78: 473–487.
- Raven, J., Raven, J. C. & J. H. Court. 1997. *Raven Manual: Section 5*. San Antonio, TX: Harcourt Assessment.
- Wechsler, D. 1999. *Wechsler Abbreviated Scale of Intelligence*. San Antonio, TX: The Psychological Corporation.
- Yow, W. Q. & E. M. Markman. 2011. Bilingualism and children's use of paralinguistic cues to interpret emotion in speech. *Bilingualism: Language and Cognition* 14: 562–569.

DIALECTAL VARIATION IN GREEK SIGN LANGUAGE (GSL): THE EMERGENCE OF MARKERS AND STEREOTYPES

KLIMIS ANTZAKAS¹, DIMITRIS PAPAACHARIOU² & VASILIKI ZACHAROPOULOU³
University of Patras^{1, 2, 3}

The aim of this study is to present and encode the dialectal variables in Greek Sign Language (GSL) through the analysis of video recorded narratives of deaf informants from two different regions of Greece, Thessaloniki and Patra.

Our research follows the tendency of the most recent research models and encoding of dialectal variation in many different sign languages around the world (see among others: Woll et al. 1991; Stamp 2013; Stamp et al. 2015; Schembri et al. 2018; for BSL (British Sign Language), Johnston & Schembri 2007 for AUSLAN (Australian Sign Language), Lucas et al. 2001 for ASL (American Sign Language) and for LIS (Italian Sign Language) Geraci et al. 2011).

Data analysis showed that the handshape, the location, the movement and the direction (i.e. all these elements that form the morphological units -GLOSSES- in GSL) can show variation· variation that apparently relates with the geographical region of the signers, for example if they are from Patras or from Thessaloniki. Variables which we consider as phonetic/phonological ones.

Except the above phonetic/phonological variation, a lot of occurrences of morphological/lexical variation were also found, i. e. the existence of GLOSSES with the same meaning but with a completely different form.

In addition to differentiation of dialectal variables in terms of linguistic levels, dialectal variables identified in our data can be categorized under the following three different categories:

i) Variables — mainly lexical — with variants commonly used by signers in one geographical area, but not recognized by the signers of the other. An example of such case is the lexical variable “CHEESE” and its Thessalonikian variant, which wasn’t recognizable by the signers from Patras.

ii) Variables that function as stereotypes, following Labov (1972). Such an example is the GLOSS of Thessaloniki “ANIMALS”. The signers from Patras region are able to recognize the sign but they consider it as a variant of Thessaloniki, so they prefer not to use it.

iii) Variables used by signers of both regions, with clear quantitative differentiation between Patra and Thessaloniki. These variables are considered to be “markers”. A typical example is the lexical variable of the sign “ROAD” and its two variants.

References

- Geraci, C., Battaglia, K., Cardinaletti, A., Cecchetto, C. Donati, C., Giudice, S. & E. Mereghetti. 2011. The LIS corpus project: a discussion of sociolinguistic variation in the lexicon. *Sign Language Studies* 11. 4: 528–574.
- Johnston, T. & A. Schembri. 2007. *Australian Sign Language: An introduction to Sign Language linguistics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Labov, W. 1972. *Sociolinguistic patterns*. Philadelphia, PA: University of Pennsylvania Press.

- Lucas, C., Robert, B. & V. Clayton. 2001. *Sociolinguistic variation in American Sign Language*. Washington, DC: Gallaudet University Press. Amsterdam: Benjamins.
- Schembri, A., Stamp, R., Fenlon, J. & K. Cormier. 2018. Variation and change in English varieties of British Sign Language. In N. Braber & S. Jansen (eds.). *Sociolinguistics in England*, 165–188. London: Palgrave Macmillan UK.
- Stamp, R. 2013. *Sociolinguistic variation, language change and contact in the British Sign Language (BSL) lexicon*. University College London: London, Unpublished Ph.D. thesis.
- Stamp, R., Schembri, A., Fenlon, J. & R. Rentelis. 2015. Sociolinguistic variation and change in British Sign Language number signs: Evidence of leveling? *Sign Language Studies* 15. 2: 151–181.
- Woll, B., Allsop, L. & R. Sutton-Spence. 1991. *Variation and recent change in British Sign Language: Final report to the ESRC*. Bristol: University of Bristol.

HOW SONORITY SHAPED THE FATE OF CONSONANT CLUSTERS IN ITALIOT GREEK

EIRINI APOSTOLOPOULOU
Università degli Studi di Verona
Universitetet i Tromsø —
Norges arktiske universitet

This paper investigates the syllable structure of the Italiot Greek (IG) dialects, i.e. Calabrian Greek (CG) and Salentinian Greek (SG) (Rohlf's 1950; Karanastassis 1997) and suggests a common motivation behind the diachronic changes consonant clusters have undergone. The analysis is couched within *Optimality Theory* (Prince & Smolensky 1993/2004).

At the surface level, no rising sonority clusters are synchronically attested in IG, with the exception of obstruent-liquid sequences, e.g. *mávro* ‘black’, *kladí* ‘branch’ (examples from Karanastassis 1984–1992). Obstruent-nasal clusters turn into geminate nasals; for example, *kan:ó* ‘smoke’ (< *pn*), *lín:o* ‘lamp’ (< *xn*), *alem:éno* ‘ground’ (/aleC_[cor]-mén-o/) (cf. *d:arméno* ‘skinned’, with a liquid-final root).

Further evidence comes from the evolution of the stop-fricative clusters *ps* and *ks* in CG. In the Rochudi and Gallicianò sub-dialects, one finds the variants *spomí* (< *ps*) ‘bread’, where the order of the segments has been inverted, and *f:ílo* (< *ks*) ‘wood’, where the cluster has given its place to a geminate. On the other hand, in Bova, both clusters have become *t̃:s*, i.e. *t̃:somí*, *t̃:sílo*. Concerning obstruent-obstruent clusters coming from sonority plateaux, e.g. *ft* and *xt* (< *pt* and *kt*, respectively), a change in the Place of Articulation (PoA) has led to neutralization: both dorsals and labials have turned into coronals. Each CG variety opted for a different path; consider for instance *t̃:oxó* / *t̃:éni* (Gallicianò) ~ *θtoxó* / *θténi* (Rochudi) ~ *stoxó* / *sténi* (Bova) (cf. Standard Greek *ftoxó* ‘poor’ / *xténi* ‘comb’). Interestingly enough, SG demonstrates similar cases of neutralization regarding C_[lab or dor]C_[cor] clusters. In particular, labialization of the dorsals is observed, followed by further coronalization, e.g. *fsomí*~*s:omí*, *fsílo*~*s:ílo*. *ftoxó*~*t:oxó*, *fténi*~*t:éni* (see Tzitzilis 2004).

We maintain that the evolution of consonant clusters in IG is conditioned by minimal sonority distance requirements that impose restrictions on complex onsets and on codas. Branching onsets can host only obstruent-liquid clusters; therefore, clusters of a different sonority profile need to be syllabified as coda-onset. Crucially, in case the latter do not comply with the *Syllable Contact Law* (SCL, Davis 1998; Murray & Vennemann 1983; Gouskova 2001), which dictates that the sonority between a coda and an onset is required not to rise, repair strategies may be employed: (a) *coalescence*, which results in flat sonority geminates that do satisfy the requirements imposed by the SCL (*ps* > *t̃:s*); (b) *local metathesis* (*ps* > *sp*), which yields a falling sonority cluster; and (c) *lenition* in terms of PoA (*kt* > *ft*), according to the markedness hierarchy *dorsals* > *labials* > *coronals* (de Lacy 2006; see Seigneur & Pagliano 2003 for Romanian), which targets consonants in coda position. Note that, on the basis of independent evidence (long-distance rhotic metathesis, syntactic doubling), we take word-initial pre-consonantal fricatives as well as the first part of word-initial geminates to be heterosyllabic (Goad 2011). The diatopic variation arising due to the application of different phonological processes is formalized in terms of *Property Theory* (Alber, DelBusso & Prince

2016). The microtypology across the IG varieties is namely determined by the minimal ranking conditions between faithfulness constraints LINEARITY (=no metathesis) and IDENT (=no change).

References

- Alber, B., DelBusso N. & A. Prince. 2016. From intensional properties to Universal support. *Language: Phonological Analysis* 92. 2: e88–e116. ROA 1235.
- Davis, S. 1998. Syllable contact in Optimality Theory. *Journal of Korean Linguistics* 23: 181–211.
- de Lacy, P. 2006. *Markedness: reduction and preservation in phonology*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Goad, H. 2011. The representation of sC clusters. In M. van Oostendorp, C. Ewen, E. Hume & K. Rice (eds), *The Blackwell companion to phonology*, 898–923. Oxford: Wiley-Blackwell.
- Gouskova, M. 2001. Falling sonority onsets, loanwords, and syllable contact. In M. Andronis, C. Ball, H. Elston & S. Neuvel (eds.), *CLS 37: The main session*. Chicago, IL: Chicago Linguistic Society.
- Karanastassis, A. 1997. *Grammar of the Greek dialects of South Italy*. Athens: Academy of Athens.
- Karanastassis, A. 1984–1992. *Historical dictionary of Greek of South Italy*. Athens: Academy of Athens.
- Murray, R. W. & Th. Vennemann. 1983. Sound change and syllable structure in Germanic phonology. *Language* 59: 514–528.
- Rohlf, G. 1950. *Historisches Grammatik der unteritalienischen Gräzität*, München: H. Beck.
- Seigneur, D. & C. Pagliano. 2003. On the Rumanian kt > pt shift: Coda lenition or melodic contamination? In T. Geerts, I. van Ginneken & H. Jacobs (eds.), *Romance languages and linguistic theory 2003*, 327–342. Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Tzitzilis, Ch. 2004. Das Mittelgriechische in Süditalien und das Problem der Herkunft der neugriechischen Dialekte Süditaliens. In *Byzantina et Neograeca vindomonensia* 24, 464–482. Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften.

BETWEEN [s] AND [ʃ]: DIFFERENCES IN SPECTRAL PROPERTIES OF /s/ BETWEEN CYPRIOT GREEK AND STANDARD GREEK

SPYROS ARMOSTIS¹ & EFTYCHIA LOMBARDO²
*University of Cyprus¹ & European University
Cyprus²*

The study comprises a comparison of the realisation of the alveolar fricative /s/ in two varieties of Greek: Standard Greek (henceforth SG) and Cypriot Greek (henceforth CG). In contrast to SG, CG has both an alveolar and a post-alveolar fricative in its inventory. In the case of SG, since there is no such contrast, the realisation of /s/ need not be very different from the realisation of a /ʃ/. Indeed, SG [s] was acoustically shown to be intermediate between English [s] and [ʃ] (Panagopoulos 1991) and also Bulgarian [s] and [ʃ] (Milenova 2014). In articulatory terms, the realisation of SG /s/ (Nicolaidis 2001) involves a retracted articulation compared to English [s] (cf. Arvaniti 2007). However, in spontaneous speech, some variability was observed, as SG /s/ was articulatorily shown to be fronted before e.g. /t/, but retracted in between two /v/s (Nicolaidis 1994, 2001).

No study so far has examined whether the realisation of /s/ differs between SG and CG, and, in particular, whether SMG [s] is intermediate between CG [s] and [ʃ]. In order to investigate this, an acoustic experiment was designed, which examined [s] in both SG and CG, and [ʃ] in CG, in every vocalic context in both stressed and unstressed syllables. Six native speakers of SG and six native speakers of CG were recorded. The first four spectral moments from the centre of the target fricatives were measured in order to establish differences in fricative spectral shape.

The results showed that SG [s] was intermediate in Centre of Gravity (CoG) between CG [s] and [ʃ], being closer to the latter rather than to the former. Vowel environment and stress had no effect on CoG. Spectral standard deviation did not vary significantly among the three fricatives. Regarding spectral skewness, SG [s] exhibited the highest positive value, followed by CG [ʃ], indicating concentration of energy in the lower frequencies for both consonants; CG [s] exhibited almost zero skewness, something that shows that acoustic energy was symmetrically distributed around the mean. Finally, SG [s] showed greater kurtosis than both SG [s] and [ʃ].

References

- Arvaniti, A. 2007. Greek phonetics: the state of the art. *Journal of Greek Linguistics* 8: 97–208.
- Milenova, M. 2014. The acquisition of new and similar sounds — evidence from Bulgarian learners of Modern Greek. In G. Kotzoglou et al. (eds.), *Selected Papers of the 11th International Conference on Greek Linguistics*, 1113–1121. Rhodes: University of the Aegean.
- Nicolaidis, K. 1994. Aspects of lingual articulation in Greek: An electropalatographic study. In I. Philippaki-Warbuton, K. Nicolaidis & M. Sifianou (eds.), *Themes in Greek Linguistics*, 225–232. Amsterdam: John Benjamins.
- Nicolaidis, K. 2001. An electropalatographic study of Greek spontaneous speech. *Journal of the International Phonetic Association* 31. 1: 67–85.

Panagopoulos, L. 1991. A comparison of English and Greek alveolar fricatives. In *Proceedings of the XIIth International Congress of Phonetic Sciences*. Vol. 2, 326–328. Aix en Provence: Service des Publications.

Ti AND *ki* IN PHARASIOT GREEK

METIN BAĞRIAÇIK¹ & KONSTANTINOS SAMPANIS²

Boğaziçi University^{1, 2}

It has been noted since Dawkins (1916: 654) that in the Modern Greek dialect of Pharasa (hereafter PhG) a certain particle, *ti* (< Ancient Greek *hóti*; Dawkins 1916: 654; Andriotis 1948: 52 and Anastasiadis 1976: 259), may optionally be enclitic on *verba dicendi* or on verbs of mental communication when such verbs introduce quotes (Nicholas 1998: 290ff; Bağriaçık 2018: 295–298). In this context another particle, *ki* (< the so-called Turkish complementizer *ki*), can also follow the Verb=*ti* complex, either immediately after it (1) or following another constituent of the reporting clause that comes after the Verb=*ti* complex (2).

- (1) Ipen di ki “Allah, Panajia mu, ade to koridzi
said.3SG TI KI God Holy Virgin my this the girl
dhos ta a psiši”
give.IMP.2SG 3OBJ a soul
‘He said “O Allah, O Holly Virgin, give this girl life!”’ (Dawkins 1916: 466)

- (2) Tuz a ipo ti so vasilon ki tin gori su
how PRT tell.1SG TI to.the king KI the daughter your
irevi ta a fidhi?
want.3SG 3OBJ a snake
‘how will I tell to the king “a snake is asking for your daughter?”’

(Theodoridis 1964: 306)

For (1)–(2), Nicholas (1998: 291) claims that “the quotative function of *ti* is so pervasive in [PhG], that syn[t]actically it no longer behaves as a complementiser, but has grammaticalised into a clitic to the linguistic verb, allowing the Turco-Persian complementiser *ki* to act as the actual quotative”.

We begin this presentation with two fundamental observations: (i) neither *ti* nor *ki* is obligatory with any *verba dicendi* or verbs of mental communication when there is a quote associated with these verbs, and (ii) *ti* is not attested with any other verb, e.g., verbs of emotion, even in cases where there is a quote associated with them. Based on (i) we claim that neither *ti* nor *ki* can be glosses as an “actual quotative” *par excellence*, and based on (ii) we claim that *ti* is not grammaticalized into a clitic just to any linguistic verb; but only to transitive verbs when they are associated with a quote. This leaves us with the question what the functions of *ti* and *ki* are in a quotative construction. We begin answering these questions by adopting the cross-linguistic observation that there is a close distributional affinity between quotes and bare nominals (de Vries 2008: 65). Following this, we claim that *ti* in its earlier attestations was a quasi-obligatory clitic resuming the quote. Data from heritage speakers of PhG reveal that *ti* has been replaced today by the third person resumptive object clitic *ta* Janse (1998: 539–540), which, unlike *ti*, is an obligatory resumptive clitic in this context. Returning to *ki*, we claim, following Bağriaçık (2017), that it does not function as a quotative particle but rather as a discourse particle that signals the authority of the speaker on the narrating event. Furthermore, it appears with the same function not only in quotative constructions but in a number of

apparently unrelated configurations. These observations urge us to conclude that there are no quotative [markers] in PhG — actual or not — contrary to the claim in Nicholas (1988).

In addition to the synchronic analysis, we examine *ti* with respect to the complementation system of the rest of Asia Minor Greek varieties and other Greek dialects and we attempt to provide an interpretation for the co-occurrence of the particles *ti* and *ki* in certain PhG contexts.

Selected references:

- de Vries, M. 2008. The representation of language within language: a syntactico-pragmatic typology of direct speech. *Studia Linguistica* 62: 39–77.
- Nicholas, N. 1998. The story of *pu*: the grammaticalisation in space and time of a Modern Greek complementizer. PhD diss., University of Melbourne.

SUBJECT CONTACT RELATIVES IN ASIA MINOR GREEK

METIN BAĞRIAÇIK
Boğaziçi University

In both Pontic (PG) and Phrasiot Greek (PhG) dialects, relative clauses (RC) are, in the unmarked case, introduced by relativizers whose morphological shape vary across dialects and across RC types. (1)–(2) exemplify subject RCs with *tu* in PhG and *p'* in PG respectively:

(1) PhG

[tu a' niksi to varti] eni tu vasilo i kori [...]
RLZ PRT blossom.3SG the rose is the.GEN king.GEN the daughter
'the rose that will blossom is the king's daughter...' (Levidis 1892: 388)

(2) PG

[i proskinitadhes p' idhan ap' oloera] evarkizan [...]
the pilgrims RLZ saw.3PL from around yelled.3PL
'The pilgrims who saw (it) around yelled...' (Papadopoulos 1938: 467)

Texts on both dialects further exhibit a plethora of apparent RCs in which, however, contrary to the unmarked case, no relativizer is present. For earlier observations, see Andriotis (1948: 51), Anastasiadis (1976: 248) (for PhG), and Papadopoulos (1955: 23), Kiriakides (1951:161) (for PG). This abstract focuses only on relativizerless subject RCs, as in (3)–(4):

(3) PhG

idha [an koritsi katheti ači monaxo ts]
I saw a girl sit.3SG there on her own
'I saw a girl who/that was sitting there on her own.' (Andriotis 1948: 51)

(4) PG

ama o perperets eton inas athropos ksai mistikon k' ekranen
but the barber was a man never secret not kept.3SG
'But the barber was a man (who) never kept secrets' (Parcharidis 1885: 153)

Given that both dialects are null-subject varieties, the aim of this note is to assess whether or not relativizerless structures as (3)–(4) do indeed qualify as (some sort of) RCs. To this effect, I compare them to 'subject contact relatives' (SCRs) of certain English varieties discussed in Jespersen (1928: 143ff), Doherty (1994; 2000), Henry (1995), Haegeman (2015):

(5) I know a smart Greek fella (who) owns maybe twenty restaurants (Doherty 200: 58)

Drawing on synchronic data, I first reveal that relativizer omission in subject RCs is rather restricted: it is most naturally tolerated when the subject RC is a complement of a few verbs, such as *see*, in copular existential sentences, and in *have*-existential sentences. Preliminary judgments suggest that relativizer omission in these contexts is tolerated as long as the head is indefinite. Second, I show that relativizer omission is disallowed when the RC functions as the subject or the indirect object in a given sentence. Finally, I show with a number of tests that a relativizerless RC (in the above configurations) is not a root clause juxtaposed to a nominal (Head): (i) a relativizerless RC and its associated nominal can be topicalized

together, (ii) a relativizerless RC can be coordinated with a regular RC, yielding RC-stacking, (iii) a variable pronominal within the RC receives a distributive reading if the Head is quantificational. (i)–(iii) reveal that a relativizerless subject RC is a genuinely embedded clause, behaving on par with fully-fledged RCs; hence, SCRs should be recognized in PhG and PG, verifying the previous observations. The talk also touches upon the issue as to how this configuration might have emerged in PhG.

Selected References

- Αναστασιάδης, Β. 1976. *Η σύνταξη στο Φαρασιώτικο ιδίωμα της Καππαδοκίας*. Διδακτορική διατριβή, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.
- Doherty, C. 2000. *Clauses without “that”*. *The case for bare sentential complementation in English*. New York & London: Garland.
- Haegeman, L. 2015. A note on English subject contact relatives. In Á. J. Gallego & D. Ott (eds.), *50 years later: Reflections on Chomsky’s aspects*, 133–146. Cambridge, MA: MIT Press.
- Παρχαρίδης, Ί. 1885. Ὁ βασιλέας μετὰ τὸ κέρατον. *Ἀστὴρ τοῦ Πόντου* 1: 153–154.

**ASPECTS OF DIALECTAL PHRASEOLOGY:
THE CASE OF THE GREEK IDIOMS OF THE MOUNTAIN REGION OF THESSALOTIA
AND OF SOUTH ALBANIA**

ELENI BANTIOU¹ & DORIS K. KYRIAZIS²
Aristotle University of Thessaloniki^{1, 2}

The aim of this paper is to contribute to the field of dialectal phraseology, which is examined within the scope of language contact and Balkan linguistics. Except for the diachronic aspect of the phraseological units, we focused on their diatopic aspect and their spread in certain geographical areas, where they are mostly, or even strictly known. In the light of contact linguistics, we examine phraseological material of the Greek idioms of South Albania and of the mountain region of Thesprotia. The collection of the phraseological material was based on indexing phraseological units from the literary work of T. Kotsias and S. Dimitriou, who systematically use the dialectal variation in their writings. More phraseological units of the local idioms were added, deriving from work concerning the region of Epirus. A comparison of the gathered material with the available, corresponding phraseological units coming from the Albanian language was made afterwards. The study highlights a series of phraseological equivalents between the two linguistic varieties, which are the result of the language contact between Greek speaking and Albanian speaking populations of this specific geographic, as well as linguistic area. The consistency of the phraseological units leads us to the conclusion that we can interpret a large part of the dialectal phraseological material, which remains opaque within the range of Greek, by shedding light on the neighboring language.

References

- Colson, J.-P. 2008. Cross-linguistic phraseological studies: An overview. In S. Granger & F. Meunier (eds.), *Phraseology. An interdisciplinary perspective*, 191–206. Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins.
- Lindstedt, J. 2000. Linguistic Balkanization: Contact-induced change by mutual reinforcement. In D. Gilbers, J. Nerbonne, & J. Schaeken (eds.), *Languages in contact*, 231–246 (Studies in Slavic and General Linguistics 28). Amsterdam & Atlanta: Rodopi.
- Piirainen, E. 2007. Dialectal phraseology: Linguistic aspects. In H. Burger, D. Dobrovol'skij, P. Kühn & N. R. Norrick (eds.), *Phraseology: An international handbook of contemporary research*. Vol. 1, 530–540. Berlin & New York: Walter de Gruyter.
- Qirjazi, Dh. 2010. Rrugë të çelura e shtigje të pashkelura: I pari fjalor frazeologjik ballkanik, hartuar në drejtimin e akad. Jani Thomai. Në J. Akademiku, *Thomai në 75 vjetorin e lindjes*. Korçë.
- Thomai, J. 2010. *Fjalor Frazologjik i Gjuhës Shqipe*. Tiranë: EDFA-Academia e Shkencave e Shqipërisë.

VOICE IN ISTANBUL GREEK

UMUT GÜLSÜN

Boğaziçi University

The Greek community of Istanbul (Constantinopolites or the “Rums”) is an indigenous ethnoreligious group that has long existed, withstanding pressure and heavy emigration to Greece. Although the Orthodox Greek population in Turkey is now confined to Istanbul (Poli), İzmir (Smyrna), Bozcaada (Tenedos), and Gökçeada (Imbros), the Greek language was spoken throughout Asia Minor before World War I and the population exchange between Greece and Turkey in 1924. Today, the Greek population in Istanbul is estimated to be around 2500 people (Rompopoulou 2018). Nevertheless, the Greek language continues to exist in Istanbul, with several official domains for the language. These domains include the Greek Orthodox Patriarchate situated in Fener (Phanar) with its 70 churches (Komondouros and McEntee-Atalianis 2007) around Istanbul, two community newspapers (Iho and Apoyevmatini), the Iho radio, the Istos publishing house, four junior schools, three high schools, and a nursery school (Rompopoulou 2018). However, given the highly small size of the community and various other unfavorable factors surrounding the minority languages in Turkey, Istanbul Greek could be facing the threat of language shift in its last bastion in Turkey.

This research aims at analyzing the language spoken by the Greeks of Istanbul in terms of Voice related constructions, such as anticausative and passive predicates. In these constructions, a special morphological phenomenon in Greek, namely non-active morphology, shows up on a regular basis. Hence, the usage of non-active morphology in Istanbul Greek is the main theme of this research. In order to collect data for the Istanbul dialect, I collected grammaticality judgments from speakers of Istanbul Greek based on a set of Greek sentences. Each of these sentences include two options for marking the verb: non-active morphology vs. active morphology. Moreover, each verb in question comes in four different contexts: passive, anticausative, anticausative with partial change semantics, and anticausative with total change semantics. Eventually, I could collect data for the morphological marking of 25 verbs in Istanbul Greek. In terms of demographics, all four Istanbul Greek informants that participated in this study are generations-long Istanbulites who are Greek-Turkish bilinguals. The interviews with the informants took place in their homes, work places, or public places such as cafes. All of the informants were either middle-aged or elderly. Note that this research was conducted with a small sample, and the findings can only be interpreted as tendencies.

The data collected in this research revealed differences between Standard Greek and Istanbul Greek in terms of the marking of anticausative and passive verbs. I claim that some of these differences can be attributed to language contact between Istanbul Greek and Turkish. In terms of setting the theoretical background for Voice-related constructions in Standard Greek, I utilized Alexiadou et al.’s (2015) work about Standard Greek marked/unmarked anticausatives. I also collected data on Standard Greek myself, which diverged slightly from Alexiadou et al.’s (2015) explanation of Voice-related constructions in the standard dialect. For setting the linguistic background on Istanbul Greek, I utilized the study of Pandelidis (2019). In order to offer a morphosyntactic explanation for the dialectal differences observed in the Istanbul Greek data, I utilized language contact concepts such as valency-copying (Grossman

& Witzlack-Makarevich 2019), morphophonological explanations such as the presence vs. absence of the augment vowel, and Haspelmath's (1993) spontaneity scale, among others.

References:

- Alexiadou, A., Anagnostopoulou, E. & F. Schäfer. 2015. *External arguments in transitivity alternations: A layering approach*. Oxford: Oxford University Press.
- Grossman, E. & A. Witzlack-Makarevich. 2019. Valency and transitivity in contact: An overview. *Journal of Language Contact* 12: 1–26.
- Haspelmath, M. 1993. More on the typology of inchoative/causative verb alternations. In B. Comrie & M. Polinsky (eds), *Causatives and transitivity*, 87–120. Amsterdam: John Benjamins.
- Komondouros, M. & L. J. McEntee-Atalianis. 2007. Language attitudes, shift and the ethnolinguistic vitality of the Greek Orthodox community in Istanbul. *Journal of Multilingual and Multicultural Development* 28. 5: 365–384.
- Παντελίδης, Ν. 2019. Σελίδες από την ιστορία της ελληνικής γλώσσας: η περίπτωση της Κωνσταντινούπολης. Στο Α. Αρχάκης, Ν. Κουτσούκος, Γ. Ι. Ξυδόπουλος, Δ. Παπαζαχαρίου (επιμ.), *Γλωσσική ποικιλία. Μελέτες αφιερωμένες στην Αγγελική Ράλλη*, 453–480. Αθήνα: Κάπα Εκδοτική.
- Rompopoulou, M. R. 2018. Bilingualism in younger generation of Greek Orthodox community in Istanbul: The language use of Greek and Turkish languages in Greek minority educational institutions. In P. Trifonas & T. Aravossitas (eds.), *Handbook of research and practice in heritage language education*. Cham: Springer (Springer International Handbooks of Education).

GENDER, DEFINITENESS AND WORD ORDER IN ULAĞAÇ CAPPADOCIAN

MARK JANSE
Ghent University,
Harvard University

Of all the Cappadocian dialects, Ulağaç Cappadocian is considered the most ‘corrupt’ by Dawkins (1916: 18): “Nowhere is the vocabulary so filled with Turkish words or the syntax so Turkish”. Kesisoglou singles out the following as being characteristic: the loss of grammatical gender distinctions and the resulting neuterisation of nouns, including the generalized use of the neuter article *do*, pl. *da* (Κεσίσογλου 1951: 4). In the case of transitive clauses this results in potential ambiguity, as nominative and accusative NPs are not distinguished morphologically. Kesisoglou quotes the following example: *itó do néka do ándra-t páasen do do xorjó*, which could either mean ‘that woman led her husband to the village’ or ‘that woman, her husband led her to the village’ (Κεσίσογλου 1951: 49). To disambiguate such cases, the article is often omitted under the second interpretation according to Kesisoglou: *itó do néka ándra-t páasen do do xorjó* (Κεσίσογλου 1951: 49). Likewise, *itó do peí vaná-t zórsen do* ‘that child, its father saw it’ vs. *itó do peí do vaná-t zórsen do* ‘that child saw its father’ (Κεσίσογλου 1951: 49). This suggests that the article is omitted in the case of subject NPs, but not in the case of object NPs (Janse 2019:100). Upon closer scrutiny, however, it turns out that the article can only be omitted if the noun is historically masculine or feminine, but not neuter. In this paper, I investigate the use of the article in transitive clauses containing two overt NPs in connection with the word order and information structure of these clauses as means of distinguishing subject from object NPs.

References

- Dawkins, R. M. 1916. *Modern Greek in Asia Minor*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Janse, M. 2019. Agglutinative noun inflection in Cappadocian. In A. Ralli (ed.), *The morphology of Asia Minor Greek*, 66–115. Leiden: Brill.
- Κεσίσογλου, Ι. Ι. 1951. *Το γλωσσικό ιδίωμα του Ούλαγάτς*. Αθήνα: Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών.

**HOW TO MAKE SOMETHING OUT OF NOTHING:
GRAMMATICALIZATION WITH DEGRAMMATICALIZATION
IN THE GREEK DIALECTAL IMPERFECT**

BRIAN JOSEPH¹ & ANGELA RALLI²
Ohio State University¹ & University of Patras²

A standard interpretation of the grammaticalization “cline” sees the devolution of grammatical material such as affixes into ‘mere’ phonology, as with noun plural Umlaut in Germanic or Celtic grammatically relevant consonant mutations, as showing movement towards the endpoint of the cline (Hopper & Traugott 1993).

Since affixes often themselves result from movement along the cline from originally free words, the development of a phonological effect out of an earlier affix or even a once-free word can be taken as consistent with unidirectional movement in grammaticalization from forms with greater independence and less grammatical value to marking that has less independence and greater grammatical value (Haspelmath 2004). In a sense, such examples show the development along a grammatical cline essentially into nothing — the absence of an overt grammatical form, except for a feature of the phonological make-up of a word-form — out of something, i.e. out of a once-freestanding element.

There are cases, however, of the opposite sort of development, whereby something, i.e. an overt grammatical affix, has arisen out of nothing, i.e. out of a mere phonetic effect that has been reinterpreted as having an independent existence as a grammatical marker (Joseph 2011). A case in point is the emergence of the suffix *-γ-* in some dialectal varieties of Modern Greek — Peloponnesian, and some Cyclades and Sporades varieties (Pantelidis 2003) — as a marker of the imperfective aspect (Ralli 2005).

This suffix developed via the reinterpretation and spread of a phonetic glide, *-j-*, that arose originally in the 3sg imperfect tense between the stem vowel *-a-* and the personal ending *-e*, around the end of the 16th century (Holton et al. 2019); thus *fila-* ‘kiss’ formed a past imperfective /*fila-e*/ ‘s/he was kissing’, which was phonetically realized as [fila-j-e] with the glide *-j-* phonetically inserted in the transition between the back vowel *-a-* and the front vowel *-e*. Since *-j-* before a front vowel in Modern Greek is the phonetic realization also of underlying /*γ*/, this sequence *-aje* was reinterpreted as phonemically /*-aye*/ and from that, *-γ-* spread to personal forms where *-j-* was not phonetically justified, e.g. with the 1sg ending *-a-*, thus [filaya] ‘I was kissing’, from underlying /*fila-a*/. Thus, this grammatical suffix *-γ-* arose out of ‘mere’ phonology.

This development, therefore, shows hallmarks of “grammaticalization” in that, from a functional standpoint, it involves the emergence of material with grammatical function out of material that was less (or even non-) grammatical originally, but, at the same time, in terms of form, it shows counter-directional, degrammatizing, movement from a dependent phonological effect to a more independent affix. Thus, such instances represent cases of “degrammatizing grammaticalization”, a somewhat anomalous and unusual combination of traits.

These examples and the interpretation given to them demonstrate important points about Greek dialectology, about grammaticalization, and about the study of grammatical change. As

for Modern Greek dialects, the developments with *-γ-* in the imperfect contrast with what occurred in other dialects: Northern Greek has *-us-* (e.g. *αγαπυσα* ‘I was loving’, Papadopoulos 1926), and Cappadocian shows inherited *-isk-*, *-an-/-in-* or combined *-inisk-*, varying by area (e.g. Delmeso *thoriska/thorina* ‘I was seeing’, Fertek *rotiniska* ‘I was asking’, Dawkins 1916). These developments make the creation of imperfect *-γ-* all the more striking as they show that phonologically independent material was available that could have been used.

As for lessons about grammaticalization, we note that: i) grammatical material can originate in ways other than the downgrading of lexical items; ii) grammatical change does not unidirectionally move “down” the cline from less tightly bound to more tightly bound; movement “up” the cline is possible too; and iii) if we focus just on one type of movement involving grammatical material — from less to more dependent — we can miss interesting types of grammatical change.

References

- Dawkins, R. 1916. *Modern Greek in Asia Minor*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Haspelmath, M. 2004. Directionality in language change, with special reference to unidirectionality in grammaticalization. In O. Fischer, M. Norde & H. Perridon (eds.), *Up and down the Cline*, 17–44. Amsterdam: Benjamins.
- Holton, D., Toufexis, P., Manolessou, I., Horrocks, G., Lentari, S. & M. Janssen. 2019. *The Cambridge Grammar of Medieval and Early Modern Greek*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hopper, P. & E. Traugott. 1993. *Grammaticalization* (1st edn., 2nd edn.: 2003). Cambridge: Cambridge University Press.
- Joseph, B. D. 2011. Grammaticalization: A general critique. In H. Narrog & B. Heine (eds.), *Oxford handbook of grammaticalization*, 193–205. New York: Oxford University Press.
- Pantelidis, N. 2003. The active imperfect of the verbs of the “2nd conjugation” in the Peloponnesian varieties of Modern Greek. *Journal of Greek Linguistics* 4: 3–43.
- Papadopoulos, A. 1926. *Γραμματική των βορείων ιδιωμάτων της νέας ελληνικής γλώσσας* [*Grammar of Northern Greek dialects*]. Athens: Glossiki en Athinais Etaireia.
- Ralli, A. 2005. *Μορφολογία* [*Morphology*]. Athens: Patakis.

**THE (NON)REALIZATION OF LATERAL /l/
IN THE (SOUTHERN) TSAKONIAN DIALECT:
TWO GRAMMARS?**

IOANNA KAPPA
University of Crete

This study examines the instances of realization and deletion of the lateral /l/ in the Tsakonian dialect, specifically in the southern one. In the literature it has been reported that in the dialect the lateral /l/ is deleted when a non-front vowel follows, i.e. /a/, /o/, /u/ (see Anagnostopoulos 1926, Pernot, 1934 and their relevant data below in [1]). The deletion of /l/ occurs in stressed/unstressed, word-initial/-medial syllables. In the case of [Obstruent + l] clusters, it is realized the rhotic [r] as the second member [2] (Κωστάκης 1999:34).

(1) Standard Modern Greek	Tsakonian	Gloss
láði	áði	olive oil, NEU.NOM.SG
éla	éa	come! IMP.SG
lóγος	όγος	speech, reason, MASC.NOM.SG
θέλο > (θέλυ) >	θέυ	(I) want
lalúsa	aúa	talking, PART.FEM.NOM.SG
(2) γλόσα	γρούσα	language, FEM.NOM.SG
pláti	práka	back, FEM.NOM.SG

More recent Tsakonian data reveal the realization of /l/ in stressed/unstressed word-initial position [3] and in [Obstruent + l] clusters [4] (Χαραλαμπίδης, 1980: 45, 105).

(3) laðjá < /laðiá/	laðiá	greasy, FEM.NOM.SG
láspi	láspi	mud, FEM.NOM.SG
lónγος < /lónkos/	lónγo	forest, MASC.NOM.SG
(4) γláρι	γláρι	seagull, MASC.NOM.PL
plúsios	plúsie	rich, ADJ.MASC.NOM.SG

We claim that the non-realization of /l/ in the data in [1] (deletion of /l/ in all single onset positions) and in [2] (realization of [r] in complex onsets) can be attributed to a dissimilatory effect. Specifically, if we assume that laterals have both coronal and dorsal PLACE features, then the coronal laterals have a primary CORONAL node and a DORSAL secondary node (Walsh-Dickey, 1997) and the dissimilation has the following consequences:

- (a) the delinking of the dorsal node in the environment of dorsal (back) vowels resulting in the deletion of the whole segment (single onset) in [1];
- (b) in the complex onsets in [2], after the delinking of the dorsal node, the coronal one remains intact resulting in the realization of coronal liquid [r].

In the more recent data in [3, 4] it seems that a language change is in progress, maybe to the pressure of Standard Modern Greek, and the dissimilatory (dialectal) effect starts to subside firstly in *perceptually strong* positions, i.e. stressed syllables or word-initially. This suggest that

currently two parallel grammars (G) are in use, namely the (still) dominant G₁ (data 1, 2) and the emerging (peripheral) G₂ (data 3, 4).

References

- Anagnostopoulos, G. P. 1926. *Tsakonische Grammatik*. Berlin: Urania.
- Κωστάκης, Θ. 1999. Γραμματική της Τσακωνικής διαλέκτου (περιφέρεια Λεωνιδίου — Πραστού). *Χρονικά των Τσακώνων* 15.
- Pernot, H. 1934. *Introduction à l'étude du dialecte Tsakonien*. Paris: Les Belles Lettres.
- Walsh-Dickey, L. 1997. *The phonology of liquids*. PhD. Dissertation. University of Massachusetts, Amherst.
- Χαραλαμπίδης, Α. 1980. *Φωνολογική Ανάλυση της Τσακωνικής Διαλέκτου*. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Επιστημονική Επετηρίδα της Φιλοσοφικής Σχολής. Θεσσαλονίκη.

ON THE ORIGINS OF THE κ- AORIST OF THE VERB ποιῶ

JERNEJA KAVČIČ

University of Ljubljana

As is known, some Modern Greek dialects display the κ-stem aorist of the verb ποιῶ (e.g., ἐποικα, εποίκα, ἐπ'κα; cf. Andriotis 1974, s.v. ποιῶ). These forms are usually explained as descendants of the Ancient Greek perfect πεποίηκα. The latter is believed to have adopted the function of the perfective past and to have replaced the corresponding aorist indicative ἐποίησα, whereas the reduplication was replaced with the augment (Horrocks 2010: 302; Holton et al. 2019: 1344). Recently, Holton et al. (2019: 1344) have also drawn attention to shortcomings of this interpretation, arguing that “the evidence ... in Greek papyri is relatively slender and relatively late.” For instance, the earliest attestation of the “augmented” ἐποίηκα appears go back to the *Chronicle of John Malalas* (6th century AD), and “the popularity of κ-aorists ... dates from long after the demise of the perfect” (loc. cit.). Additional evidence against this view, as I argue, concerns the fact that non-literary papyri do not seem to display any significant tendency toward πεποίηκα adopting the function of the perfective past, in contrast to certain other perfects that appear to have been particularly prone at adopting this function (namely, γέγονα, εἶρηκα, εἴληφα, ἐλήλυθα, πέπρακα, εὔρηκα; Mandilaras 1973: 226–227; cf. Bentein 2016: 154–155). As a result, it may seem more reasonable to adopt the view that this aorist is a “recent formation due to the analogy” (Jannaris 1969: 273).

I aim to provide additional evidence in support of the view that the κ-aorist of the verb ποιῶ originates from the perfect πεποίηκα. This evidence includes the tendency, displayed by some post-Classical lower-register texts, toward the perfect πεποίηκα adopting the function of the perfective past. This perfect is frequently modified with time specifications of anterior events or co-occurs with the aorist indicative in coordinative constructions referring to consecutive past events. These are widely accepted criteria for identifying the perfective use of the perfect (cf. Bentein 2016: 154–155; Mandilaras 1973: 226). Furthermore, epigraphic sources also display the use of the contracted form ΠΕΠΟΙΚΑ, as well as (rarely) of the augmented form ΕΠΟΙΚΑ (e.g. SEG 28.1140).

My evidence concerns Post-Classical texts that are usually given much less attention than, for instance, non-literary papyri or the New Testament — as is the case also in Holton et al. (2019: 1344). The texts I focus on include the works of early apologists (e.g. Justin Martyr) and epigraphic sources, including the Greek translation of *Res Gestae Divi Augusti*, which may have been – in contrast to other translations of Roman official documents – composed by a native speaker of Greek (Wigtil 1982). Therefore, I also stress the importance of studying these texts. In addition, I draw attention to what appears to be the continuity in the use of πεποίηκα (and its descendants) in the area of Asia Minor, briefly addressing also the (controversial) issue of potential region-specific characteristics of the Hellenistic Koine of (ancient) Asia Minor (e.g. Bubenik 1989: 237–252; Horrocks 2010: 113–114; Sitaridou 2014: 30).

References

- Andriotis, N. 1974. *Lexicon der Archaismen in neugriechischen Dialekten*. Wien: Österreichischen Akademie der Wissenschaften.

- Bentein, K. 2016. *Verbal periphrasis in Ancient Greek. Have- and be- constructions*. Oxford: Oxford University Press.
- Bubenik, V. 1989. *Hellenistic and Roman Greece as a sociolinguistic area*, Amsterdam: John Benjamins.
- Holton, D., Horrocks, G., Janssen, M., Lendari, T., Manolessou, I. & N. Toufexis, 2019. *The Cambridge grammar of Medieval and Early Modern Greek*. Vol. 3: Verb morphology. Cambridge: Cambridge University Press.
- Horrocks, G. 2010. *Greek: A history of the language and its speakers*. 2nd ed. Chichester: Wiley-Blackwell.
- Jannaris, A. N. 1969. *An historical Greek grammar, Chiefly of the Attic dialect*. Reprografischer Nachdruck der Ausgabe London 1897. Hildesheim: Georg Olms.
- Mandilaras, B. G. 1973. *The verb in Greek non-literary papyri*. Athens: Ministry of Education.
- Sitaridou, I. 2014. The Romeyka infinitive. Continuity, contact and change in the Hellenic varieties of Pontus. *Diachronica* 31. 1: 23–73.
- Wigtil, D. N. 1982. The Translator of the Greek Res Gestae of Augustus, *The American Journal of Philology* 103. 2: 189–194.

PONTIC PROJECT: THEORETICAL PROBLEMS AND MODERN TECHNOLOGIES

MAXIM KISILIER
*Saint Petersburg University,
Institute for Linguistic Studies RAS*

Pontic is one of the most widespread Modern Greek dialects. Along with Turkey, Greece and Australia, a major Pontic-speaking community is in Russia. The determination of its exact number requires a separate investigation but only in the South of Russia, Pontic is spoken more or less fluently by more than 10.000 people. There are also several thousand speakers of Pontic in the Siberia and more than 200 Pontic Greeks both in Moscow and in Saint-Petersburg.¹

Although Pontic studies have a relatively long history, we still lack good dictionaries² and general grammatical descriptions of Pontic with comparative analysis of regional peculiarities and variations.

In 2019, I started a project aimed at creation of a set of digital high-tech linguistic tools for Pontic studies designed not only for linguists but also for common users interested in Pontic. So, they can be used for both scholarly and educational purposes. These tools are

- (1) Pontic online dictionary,
- (2) Pontic language corpus and
- (3) morphological analyzer.

First (demo) version of the online dictionary (with only 17 randomly chosen entries) was created in December 2019 (<http://pontik.tw1.ru/en/>, access date 29.02.2020), and in January 2020 it was presented to Russian Pontic community which decided to support the project.

Pontic online dictionary has multilingual interface (Russian, Modern Greek, English and Turkish). It can provide the user not only with translations from Pontic into one of the four interface languages (the complete version can translate into Pontic as well) and examples of usage, but also gives local variants (with sound recorded from native speakers and full paradigms), information on morphological derivation, etymology, synonyms and antonyms, lexical and semantical classes, etc. It is important that the dictionary will result from collaboration of linguists and local Pontic communities (I already have assistance from Pontic speakers from South Russia and Trabzon but I intend to involve the data from other regions too.).

Pontic language corpus will be based on the platform “Tsakorpus” which was specially created by Timofey Arkhangelsky in 2018 for Tsakonian corpus (it was not started due to economic reasons), Corpus of Modern Greek (in progress, the older version of this corpus is still found online: http://web-corpora.net/GreekCorpus/search/?interface_language=en, access date 29.02.2020) and Albanian National Corpus (<http://albanian.web-corpora.net/index.html>, access date 29.02.2020). The Pontic language corpus will include books published in Pontic in

¹ It is noteworthy that most Pontic Greeks from the Crimea received Soviet citizenship only in the early 1970s.

² Even the recent dictionaries are either very unprofessional and have many structural and grammatical mistakes (Tursun 2019), or are based on older dictionaries without taking into account modern data (Зимов 2020).

the USSR in 1930–1937, Pontic folklore, field research data, texts from online blogs, modern Pontic songs and poetry.¹

Morphological analyzer is based rather on corpus data than on existing linguistic descriptions and its task is recognition of grammatical forms and compilation of paradigms (the both processes should be performed automatically with the help of examples from corpus). This tool may become an important assistant in interlinear morphemic glossing of Pontic texts.

In my report I do not intend to describe thoroughly the online dictionary, language corpus and morphological analyzer. I would like to make emphasis on linguistic (theoretical) problems I have to deal with while working on the project. These are, for example:

- 1) Which varieties of Pontic exist now and differences they demonstrate
- 2) Which grammar forms are relevant for morphological analyzer
- 3) Number of declension/conjugation types and if there is any way to combine at least some of these types
- 4) Which was the language of Soviet Pontic literature — real dialect or some extensions of Demotic Greek.

I think that results of the Pontic project will be important not only for Pontic studies but for other Greek dialects too, and only as a theoretical background but as a ready-for-implementation technology.

References

- Dawkins, R. M. 1916. *Modern Greek in Asia Minor. A study of the dialects of Silli, Cappadocia and Phárasa with grammar, texts and glossary, with a chapter on the subject-matter of the folk-tales by William R. Halliday*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Tursun, V. 2019. *Romeika-Türkçe sözlük. Trabzon Rumcası*. İstanbul: Heyamola yayınladı.
- Зимов, Д. И. 2020. *Русско-понтийский словарь обиходной лексики*. Пятигорск: Пятигорский государственный университет.

¹ I also hope that we shall be allowed to use the collections of the Centre of the Asia Minor in Athens.

TRUE AND PUTATIVE HELLENISMS IN SOUTHERN ITALY: GERHARD ROHLFS VS. CLEMENTE MERLO

MICHELE LOPORCARO
University of Zurich

As in general in Italian dialectology, the contribution of Gerhard Rohlfs (1892–1986) is absolutely central to the study of language contact between Italo-Romance and Greek. Alongside many studies (e.g. Rohlfs 1932; 1972) and a reference grammar of Greek enclaves (Rohlfs 1977), he provided (southern) Italian dialect lexicography with an essential tool, viz. his *LGII* (and its predecessor, the *EWUG*), a work which figures prominently in any discussion of Hellenisms. This will be exemplified reviewing some of the materials discussed in this reference work. Thus, for instance, *kjatron*, one of the words for ‘ice’ in southern Italo-Romance (Sicilian, etc.: see *AIS* 2. 381–382), was first explained – after a series of unfruitful attempts by both serious scholars and amateurs, including Abbatescianni’s (1896: §26) ὕδωρ — with Latin *clatri* ‘grating, lock’ by Merlo (1909: 241–243), who tried in turn to interpret the latter as a Latin formation, based on *clavis* ‘key’. However, considering this word as a Hellenism (though ultimately from the same IE root) has several advantages: the form which entered Classical Latin, and lives on in e.g. Sicilian *kjatron*, must have been Doric Gk. κλᾶθρον (< *κλᾶ(φ)ιθρον, *DELL* 125, *EDG* 711), while Ionic-Attic κλῆθρον/κλεῖθρον accounts for the co-existence in Southern Italy of variants with stressed *i* (e.g. Salentino *kjitrū*), which would remain otherwise unexplained. Indeed, one finds such southern Italian outcomes under κλεῖθρον in *LGII* 244.

Like all scientific work, though, Rohlfs’ *LGII* must be examined critically. In particular, it has been argued that the author not infrequently “proposed unacceptable Greek etymologies” (Alessio 1980: 5) for example for Calabrian words that G. Alessio has more persuasively interpreted as medieval Gallicisms, which entered both Romance and Greek dialects of southern Italy in parallel. The tendency to overestimate the Greek lexical share also creeps elsewhere in Rohlfs’ work, not only to the detriment of Gallicisms but also of the indigenous lexical stock of Latin origin. This will be shown analyzing the names of the ‘blackberry’ in the south-eastern corner of the Peninsula between Salento, Puglia and eastern Lucania, as exemplified by Barese *lúmərə*. For this, Rohlfs (1923) proposed a Greek etymon (later reproduced in *EWUG* 5 and *LGII* 9) which I will critically evaluate against the background of previous proposals by Salvioni (1909; 1911) and Merlo (1919). These ultimately trace back *lúmərə* and its many variants (as diverse as e.g. Salentino *krúmula*, *númaru*, *rúmula* etc.) to Latin *morum* ‘blackberry’, an explanation rejected by Rohlfs (1923) appealing to a geolinguistic argument which is refuted in Loporcaro (2019).

References

- Abbatescianni, G. 1896. *Fonologia del dialetto barese*. Bari: Avellino & C.
- AIS*: Jaberg, K. & J. Jud. 1928–1940 *Sprach- und Sachatlas Italiens und der Südschweiz*. 8 vols. Zofingen: Ringier [digital version ed. by G. G. Tisato, at <http://www3.pd.istc.cnr.it/navigais/>; digital searchable version ed. by M. Loporcaro et al. at <https://www.ais-reloaded.uzh.ch/>].
- Alessio, G. 1980. Normandismi e francesismi antichi nei dialetti romanzi e romaici dell’Italia meridionale. *Bollettino del Centro di Studi Filologici e Linguistici Siciliani* 14: 5–36.

- EWUG*: Rohlfs, G. 1930. *Etymologisches Wörterbuch der unteritalienischen Gräzität*. Halle a. S.: Niemeyer.
- DELL*: Ernout, A. & A. Meillet. 1959. *Dictionnaire étymologique de la langue latine*. 3e éd. Paris: Klincksieck
- EDG*: Beekes, R. 2010. *Etymological dictionary of Greek* [with the assistance of Lucien van Beek]. Leiden: Brill.
- LGII*: Rohlfs, G. 1964. *Lexicon Graecanicum Italiae Inferioris. Etymologisches Wörterbuch der unteritalienischen Gräzität*, 2. erweiterte und völlig neubearbeitete Auflage. Tübingen: Niemeyer.
- Loporcaro, M. 2019. Come nasce un grecismo: il tipo apulo-salentino e lucano orientale 'lúm(m)ura/-u', 'rúm(m)ula/-u' 'mora di rovo'. *L'Italia dialettale* 80: 677–698.
- Merlo, C. 1909. Note italiane centro-meridionali. *Revue de dialectologie romane* 1: 240–262.
- Merlo, C. 1919. Fonologia del dialetto di Sora (Caserta). *Annali delle Università Toscane* 38 (N. S. IV.5): 121–282 [repr. Pisa: Tip. Mariotti 1920].
- Rohlfs, G. 1923. Graecoromanisches. *Zeitschrift für romanische Philologie* 43: 700–707.
- Rohlfs, G. 1933. *Scavi linguistici nella Magna Grecia*. Halle; Rome: Max Niemeyer; Collezione Meridionale Ed.
- Rohlfs, G. 1972. *Nuovi scavi linguistici nella antica Magna Grecia*. Palermo: Istituto siciliano di studi bizantini e neoellenici.
- Rohlfs, G. 1977. *Grammatica storica dei dialetti italogreci (Calabria, Salento)*. Nuova ed. interamente rielaborata ed aggiornata. Munich: Beck.
- Salvioni, C. 1909. Appunti diversi sui dialetti meridionali. *Studj Romanzi* 6: 5–67 [repr. in Salvioni (2008: 4. 381–443)].
- Salvioni, C. 1911. Osservazioni varie sui dialetti meridionali di terraferma (Serie IV). *Rendiconti dell'Istituto Lombardo di scienze e lettere* 44: 933–946 [repr. in Salvioni (2008: 4. 499–512)].
- Salvioni, C. 2008. *Scritti linguistici*, ed. by M. Loporcaro, L. Pescia, R. Brogginì & P. Vecchio. 5 vols. Bellinzona: Edizioni dello Stato del Cantone Ticino.

**RETRO-DIGITIZATION IN GREEK DIALECTOLOGY AND LEXICOGRAPHY:
CHALLENGES OF MORPHO-PHONETIC REPRESENTATION
OF THE CAPPADOCIAN DIALECT**

IO MANOLESSOU¹, ATHANASIOS KARASIMOS² & GEORGIA KATSOUDA³
Academy of Athens^{1, 3} & Centre of the Greek Language²

This study presents the first digital standardized encoding for a hierarchical annotated digital dictionary of the Cappadocian dialect. Given the need for a deeper understanding and representation of dialectal data at the different levels of linguistic analysis and the lack of an encoding standard, an encoding scheme/template has been created for a multilevel linguistic annotation and lexicographical representation.

This standard addresses, among others, the following issues:

- System of phonetic transcription both in the IPA and in the Greek alphabet (use of diacritics, Unicode conformity, compatibility with previous transcription approaches, user-friendliness)
- System of geographic identification (standardization of placenames on the basis of extensive research in the sources and evaluation of variants, alternative realization depending on the medium- print vs. digital, connection to digital map and geonames from geographical information systems)
- System of example classification and presentation (on the basis of various types of examples: excerpts of transcribed oral interviews, older written sources, simple narration vs. phrases vs. proverbs vs. songs)
- Overall system of data presentation (compatibility with the format of major dialectal dictionaries such as the Historical Dictionary of Modern Greek-ILNE, the dictionary of South Italian Greek-ILEIKI, the dictionary of the Pontic Dialect-ILP and the dictionary of the Tsakonian dialect-LT) and “translation” of the these older print formats into a state-of-the-art digital XML encoding, capable of addressing and covering any dialectal variety with minimum adaptations and of transforming into any dominant XML schema or Dictionary Writing System.

The proposed standard is compared to corresponding international attempts in dialectal e-lexicography (e.g. the online version of the English Dialect Dictionary —EDD Online), as well as to previous smaller-scale Greek projects (e.g. the Tridialectal Dictionary).

References

- EDD Online: <http://eddonline-proj.uibk.ac.at/edd/termsOfUse.jsp>, University of Innsbruck.
- ILEIKI: A. Karanastasis, *Ιστορικό Λεξικό των Ελληνικών Ιδιωμάτων της Κάτω Ιταλίας*. Athens: Academy of Athens, 1984–92.
- ILNE: *Ιστορικό Λεξικό της Νέας Έλληνικής, της τε κοινῶς ὁμιλουμένης καί τῶν ιδιωμάτων*. Athens: Academy of Athens, 1933–.
- ILP: A. A. Papadopoulos, *Ιστορικό Λεξικό της Ποντικής Διαλέκτου*. Athens: Epitropi Pontiakon Meleton, 1955–1958.
- LT: Th. Kostakis, *Λεξικό της Τσακωνικής Διαλέκτου*. Athens: Academy of Athens, 1986–87.
- Manolessou, I., Beis, S. & Chr. Bassea-Bezantakou. 2012. Η φωνητική απόδοση των νεοελληνικών διαλέκτων [The phonetic transcription of Modern Greek Dialects]. *Lexikographikon Deltion* 26: 161–222.

Tridialectal: Karanikolas, N., Galiotou, E., Ralli, A. et al. 2013. Structuring a Multimedia tri-dialectal dictionary. In I. Habernal & V. Matousek (eds.), *Text, speech and dialogue. TSD 2013*, Lecture Notes in Computer Science 8082, 509–518. Berlin & Heidelberg: Springer.

A COMPUTERIZED GEO-LINGUISTIC APPROACH TO CAPPADOCIAN GREEK DIALECTAL VARIATION: FIRST RESULTS AND FUTURE ASPECTS

DIMITRA MELISSAROPOULOU¹ & STAVROS BOMPOLAS²
Aristotle University of Thessaloniki¹ & University of Patras²

This paper offers a presentation of the first attempt to visualize different aspects and patterns of geo-linguistic variation of Cappadocian Greek reporting on “DicaDLand”, a large-scale research project on the *Digitization of the Cappadocian Dialectal Landscape*. For the purposes of this presentation, we focus on mapping of phonological and morphological variation, the ultimate goal being the compilation of a complete computerized dialectal atlas of Cappadocian. This atlas will serve as an empirical database documenting the linguistic profile of Cappadocian for a variety of geographical locations (Map 1), providing a solid background for the implementation of dialectometric methods so as to verify, counterargue existing and/or discover new patterns of geographical distribution of dialectal phenomena among Cappadocian varieties.

The starting point of this contribution is the observation that linguistic phenomena usually exhibit well-formed spatial patterns (Auer & Schmidt 2010: 760–877). Although physical space does not affect directly linguistic structure, it may play a central role in the pathways of language variation and change (Glaser 2013; Kortmann 2013). In this line, linguistic atlases facilitate an in-depth study of the systematicities of the various linguistic phenomena on the grounds that they represent a highly appropriate — if not the most significant — means of visualizing and analyzing dialectal data (Kehrein et al. 2010: xi). Though numerous linguistic studies have taken advantage of the computerization of linguistic cartography (Lameli 2010: 585–587), only few emphasize Greek (Ralli et al. 2010–2015, 2017–2018). Furthermore, to the best of our knowledge, this is the first dialectometric study on Greek dialectal data.

To this end, a wide range of dialectal phenomena are drawn in order to create a linguistic atlas which visualizes the linguistic profile of the Cappadocian sub-varieties in terms of geographical locations. Cartographic work is carried out with the use of *QGIS* software, a free and open-source geographic information system (QGIS Development Team 2020), accompanied with a geodatabase, in which every point on the map is georeferenced to its place in the coordination system, enabling the integration of georeferenced data of different type (e.g. linguistic, cartographic, etc.). Subsequently, we input the georeferenced linguistic data to the *Gabmap* web-application for dialectometrics (Nerbonne et al. 2011; Leinonen et al. 2016), which allows us to use various dialectometric calculations to visualize different aspects of patterns and plot several types of dialectometric maps (Heeringa 2004; Nerbonne & Heeringa 2010).

We aspire that the implementation of such an approach to Cappadocian Greek will prove advantageous in that the study of areal distribution is not pre-structured on the basis of linguistic or other assumptions, but it is generated from a huge set of data in which form variations in a single area are considered. In this vein, it may not only verify or counterargue patterns of the existing analyses (Dawkins 1916; Karatsareas 2011; Janse forthcoming; Tzitzilis, forthcoming), but also recognize further and more deeply entrenched patterns that would be otherwise hidden (for similar techniques on different regions, cf. Heeringa 2004; Nerbonne & Siedle 2006; Shackleton 2007; Wieling et al. 2007; Nerbonne 2015).

References

- Auer, P. & J. E. Schmidt (eds.). 2010. *Language and space: An international handbook of linguistic variation*. Vol. 1: Theories and methods. Berlin: De Gruyter Mouton.
- Dawkins, R. M. 1916. *Modern Greek in Asia Minor: a study of the dialects of Silli, Cappadocia and Phárasa with grammar, texts, translations and glossary*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Glaser, E. 2013. Area formation in morphosyntax. In P. Auer, M. Hilpert, A. Stukenbrock & B. Szmrecsanyi (eds.), *Space in language and linguistics: geographical, interactional and cognitive perspectives*, 195–221. Berlin: De Gruyter.
- Heeringa, W. 2004. *Measuring dialect pronunciation differences using Levenshtein distance*. Groningen Dissertations in Linguistics 46.
- Janse, M. forthcoming. Cappadocian. In X. Τζιτζιλής (επιμ.), *Η ελληνική γλώσσα και οι διάλεκτοί της*. Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών [Ίδρυμα Μανόλη Τριναταφυλλίδη].
- Karatsareas, P. 2011. *A study of Cappadocian Greek nominal morphology from a diachronic and dialectological perspective*. Doctoral thesis. Cambridge: University of Cambridge.
- Kehrein, R., Lameli, A. & S. Rabanus. 2010. Introduction. In A. Lameli, R. Kehrein & S. Rabanus (eds.), *Language and space: An international handbook of linguistic variation*. Vol. 2: Language mapping. Part I. Part II: Maps, xi–xxii. Berlin & Boston: De Gruyter Mouton.
- Kortmann, B. 2013. How powerful is geography as an explanatory factor in morphosyntactic variation? Areal features in the Anglophone world. In P. Auer, M. Hilpert, A. Stukenbrock & B. Szmrecsanyi (eds.), *Space in language and linguistics: geographical, interactional and cognitive perspectives*, 165–194. Berlin: De Gruyter.
- Lameli, A. 2010. Linguistic atlases — traditional and modern. In P. Auer & J. E. Schmidt (eds.), *Language and space: An international handbook of linguistic variation*. Vol. 1: Theories and methods, 567–592. Berlin: De Gruyter Mouton.
- Leinonen, T., Çöltekin, Ç. & J. Nerbonne. 2016. [Using Gabmap](#). *Lingua* 178: 71–83.
- Nerbonne, J. 2015. Various variation aggregates in the LAMSAS South. In M. D. Picone & C. E. Davies (eds.), *New perspectives on language variety in the South: historical and contemporary approaches*, 369–382. Tuscaloosa: University of Alabama Press.
- Nerbonne, J. & W. Heeringa. 2010. Measuring dialect differences. In P. Auer & J. E. Schmidt (eds.), *Language and Space: An International Handbook of Linguistic Variation*. Vol. 1: Theories and Methods, 550–567. Berlin: De Gruyter Mouton.
- Nerbonne, J. & C. Siedle. 2006. Dialektklassifikation auf der Grundlage Aggregierter Ausspracheunterschiede. *Zeitschrift für Dialektologie und Linguistik* 72. 2: 129–147.
- Nerbonne, J., Colen, R., Gooskens, C., Kleiweg, P. & T. Leinonen. 2011. [Gabmap — A Web Application for Dialectology](#). *Dialectologia. Special Issue II*.
- QGIS Development Team. 2020. *QGIS Geographic Information System*. Open Source Geospatial Foundation Project, <http://qgis.osgeo.org>.
- Ralli, A. et al. 2010–2015. *The electronic linguistic atlas of the Aegean island of Lesbos (EDAL)*. Patras: University of Patras, Laboratory of Modern Greek Dialects, <http://lesvos.lmgd.philology.upatras.gr>.

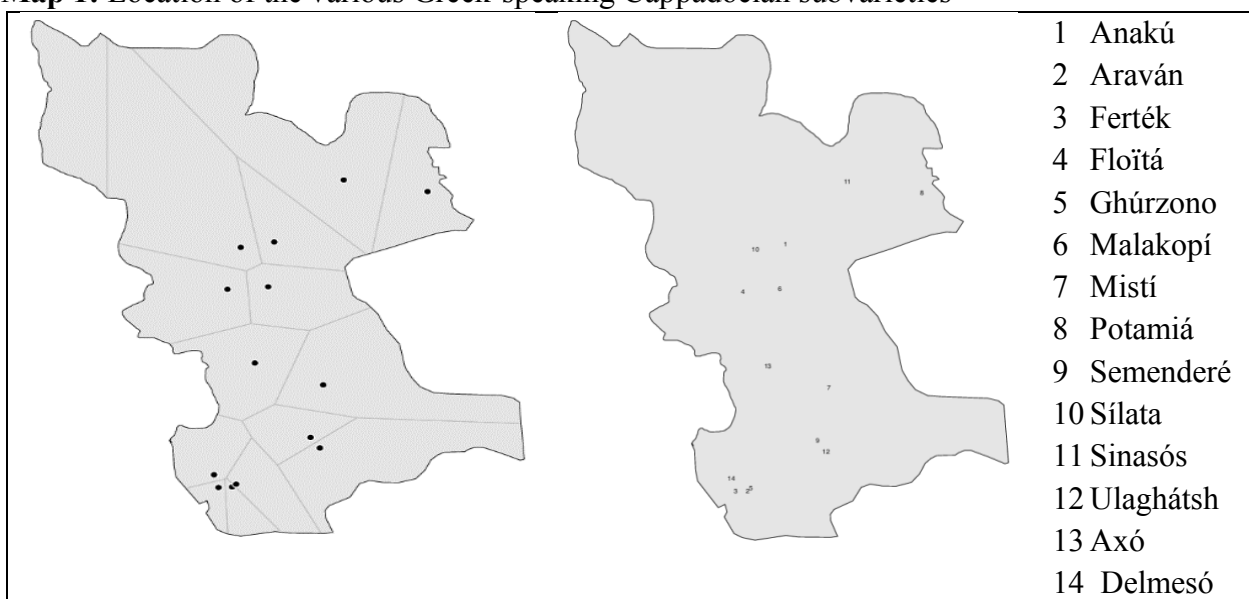
Ralli, A. et al. 2017–2018. *The electronic linguistic atlas of the Achaia (EDAA)*. Patras: University of Patras, Laboratory of Modern Greek Dialects, <http://achaia.lmgd.philology.upatras.gr>.

Shackleton, R. G. 2007. Phonetic variation in the traditional English dialects: A computational analysis. *Journal of English Linguistics* 35. 1: 30–102.

Tzitzilis, C. forthcoming. Balkan and Anatolian Sprachbund or Balkan and Anatolian isotypic league?. In C. Tzitzilis & G. Papanastassiou (eds), *Language Contact in the Balkans and Asia Minor*. Vol. 2. Thessaloniki: Institute of Modern Greek Studies.

Wieling, M., Heeringa, W. & J. Nerbonne. 2007. An aggregate analysis of pronunciation in the Goeman–Taeldeman–van Reenen–Projectdata. *Taal en Tongval* 59. 1: 84–116.

Map 1: Location of the various Greek-speaking Cappadocian subvarieties

AN EMERGING DIALECT OF GREEK? THE PERCEPTION OF ALBANIAN FEATURES IN IMMIGRANT GREEK

REXHINA NDOCI
Ohio State University

We examine here the place that the way of speaking associated with a particular ethnic group, namely Albanian immigrants in Greece, holds among Greek varieties, and we consider the question of whether the presence of Albanian-specific features have created within Greece a new dialect, to be more precise, an ethnolect of Greek.

We first provide relevant background. Albanian immigrants constitute the largest immigrant group in Greece and with a population of about half a million individuals (EL.STAT 2012) they are likely to be the ethnic group with which Greeks have had the most contact. Since Albanians started arriving in Greece in the early 1990s, they have been negatively stereotyped as “cunning, primitive, untrustworthy, dangerous people and criminals” (Lazaridis & Wickens 1999: 648) and the part of the media in this has not been negligible (Kapllani & Mai 2005). Although language shift has already been noted in the second generation of those immigrants (Gogonas 2009), imposition features from Albanian in the immigrants’ variety of Greek seem to be salient enough to be the subject of numerous online comments and jokes (cf. the *Albanian-Greek* entry in the mock-dictionary-style website *slang.gr* (2020)). Examples of imposition features are the realization of the Standard Modern Greek (SMG) velar fricative [x] as a stop [k] in words such as χωριό [xo'ɾjo] “village”, the realization of SMG palatal stop [ç] as an affricate [çç] in words such as κυρία [ci'ria] “Ms.”, and the shift of SMG stress from the antepenultimate to the penultimate syllable in words such as [ti'ropita] “cheese pie”.

The present paper makes use of the Matched Guise Technique (Lambert et al. 1960) to experimentally examine the perception of those features in the speech of Albanians that pertain to power and solidarity traits and were elicited through a pilot study. Both the evaluations of the Greeks and of the members of the Albanian community in Greece are investigated. Perception will also be examined based on words that have been stereotyped in public discourse as carrying the aforementioned Albanian features (e.g. [ko'ɾjo] for SMG [xo'ɾjo] “village”), specifically contrasting them with words that offer the environment for the emergence of Albanian features, but have not been stereotyped (e.g. [ka'ra] for SMG [xa'ra] “joy”). This methodology will allow us an insight into the judgements listeners make about speakers who produce Albanian features and the sorts of cues listeners react to when they evaluate people based on their speech.

As for expected findings, first, we predict that speakers with Albanian features will be evaluated more negatively in power and solidarity traits than speakers who do not have such features in their speech. Second, we predict that the judgements of the members of the Albanian community will be similarly negative to the judgements of Greeks, i.e. members of the host population. Further, we hypothesize that Albanians themselves, in an attempt to deal with the negative characterizations towards their ethnic group, will be harsh in their evaluations of speakers who allow their “Albanian-ness” to show. Finally, we predict that stereotyped words carrying the features will be evaluated more negatively than non-stereotyped words with listeners reacting to the linguistic stereotyping rather than the Albanian features themselves.

As to the question of Albanian Greek as an ethnolect, it is clear that there are several features that characterize the use of Greek by Albanian immigrants. Theories of ethnolect formation (e.g. Wolck 2002) will be considered in an evaluation of how Albanian Greek measures up against other known instances of emerging ethnolects, e.g. Chicano English or Kiezdeutsch.

References

- Ελληνοαλβανικά [Greek-Albanian]. In *slang.gr*, retrieved February 26, 2020, from <https://www.slang.gr/lemma/19115-albanoellinika>.
- EL.STAT 2014):Demographic and social characteristics of the resident population of Greece according to the 2011 population-housing census. Retrieved February 26, 2020, from <https://www.statistics.gr/en/statistics/-/publication/SAM03/>.
- Gogonas, N. 2009. Language shift in second generation Albanian immigrants in Greece. *Journal of Multilingual and Multicultural Development* 30. 2: 95–110.
- Lambert, W. E. et al. 1960. Evaluational reactions to spoken languages. *The Journal of Abnormal and Social Psychology* 60. 1: 44–51.
- Lazaridis, G. & E. Wickens. 1999. ‘Us’ and the ‘Others’: ethnic minorities in Greece. *Annals of Tourism Research* 26. 3: 632–655.
- Kapllani, G. & N. Mai. 2005. ‘Greece belongs to Greeks!’. The case of the Greek flag in the hands of an Albanian student. In R. King, N. Mai & S. Schwandner-Sievers (eds.), *The new Albanian migration*, 153–172. Brighton: Sussex Academic Press.
- Wolck, W. 2002. Ethnolects — between bilingualism and urban dialect. In L. Wei, J. M. Dewaele & A. Housen (eds), *Opportunities and challenges of bilingualism*, 157–170. Berlin & New York: Mouton de Gruyter (Contributions to the Sociology of Language 87).

THE ATTESTATION OF SYNTACTIC ARCHAISMS IN TSAKONIAN

NICK NICHOLAS

National Schools Interoperability Program

In his dissertation, Liosis (2007: 6.2.4) claims that Propontis Tsakonian preserves a number of syntactic archaisms, which were already retreating in the early 20th century in Peloponnesian Tsakonian under the influence of Standard Modern Greek, and which had only a vestigial presence among the very oldest terminal speakers he surveyed. These archaisms had also been noted by Pernot (1934) and other linguists working on Tsakonian, and include: mobility of auxiliaries; post-position of clitics; and complement and adverbial (gerundial) participles. (A fourth particularity, the use of relativiser *p^{hi}* as a non-factive complementiser, is an innovation rather than an archaism, albeit an innovation that occurs repeatedly in Greek dialect: Nicholas (2000).)

In order to trace the speed with which these phenomena retreated in Peloponnesian Tsakonian, I survey all early Tsakonian texts available to me. The gerundial participle (itself not absent from Standard Modern Greek) is relatively healthy even in late Tsakonian; the other constructions are sporadic even in relatively early texts, and demonstrate that Tsakonian had already undergone significant pressure from Standard Greek in the 19th century.

References

- Λιόσης, Ν. 2007. *Γλωσσικές επαφές στη νοτιοανατολική Πελοπόννησο*. Διδακτορική διατριβή. Θεσσαλονίκη: Αριστοτελείο Πανεπιστήμιο.
- Nicholas, N. 2001. A survey of Modern Greek dialectal complementation. In A. Ralli, B. D. Joseph & M. Janse (eds.), *Proceedings of the first international conference of Modern Greek dialects and linguistic theory (Patras, Greece, Oct. 12–14, 2000)*, 193–206. Patras: University of Patras.
- Pernot, H. 1934. *Introduction à l'étude du dialecte tsakonien*. Paris: Les Belles Lettres.

IN SEARCH OF PELOPONNESIAN

NIKOLAOS PANTELIDIS¹ & VASSILIOS SPYROPOULOS²
National and Kapodistrian University of Athens^{1, 2}

This paper discusses the dialectal situation of Peloponnese from a historical dialectological point of view. More specifically, we will claim that the dialectal situation in Peloponnese is far more complex and interesting from the widely accepted view that Standard Modern Greek is based on the Peloponnesian so that there is no interest in its examination because of their extensive similarity (see for example Κοντοσόπουλος 2001: 73–74). On the contrary, we will show that the Peloponnesian varieties exhibit features that point towards the existence of an old dialectal substratum, now almost extinct, and of various and complex relations with other dialectal areas, which challenge some of the widely held assumptions about the taxonomy of Modern Greek dialects.

Recent studies (Παντελίδης 2001; 2007; 2015; υπό έκδ.) have pointed out that the Peloponnesian varieties exhibit features of all grammatical levels that do not exist in Standard Modern Greek, e.g.:

- a) affrication of velar stops before front vowels (“tsitakism”), e.g. [pe'ðaci] > [pe'ðafʃi], [pe'ðatsi] ‘little child’;
- b) change of medieval /y/ > /ju/, /'axyro/ > /'axjuro/ (['açuro]);
- c) 2PL non-past active in *-ute*, e.g. 'exute ‘you have’ (standard: 'eçete), *θα i'ðute* ‘you will see’ (standard: *θα 'ðite*);
- d) imperfective past of Class 2b verbs such as 'boriya ‘I could/was able’ (standard: *bo'rusa*, *bo'ro* ‘I can/am able’).

We will document and examine a number of such “distinct” features from various areas of Peloponnese. Our data were drawn from extensive documentation of archival material (notebook collections in the Folklore Library of the National and Kapodistrian University of Athens and in the Research Centre for Modern Greek Dialects of the Academy of Athens) and from the very few detailed descriptions of Peloponnesian varieties (Κοντοσόπουλος 2001; Παντελίδης 2001, et seq.). These features exhibit a very fragmentary geographical distribution and some of them are also systematically attested in dialectal varieties outside Peloponnese, such as the “tsitakism”, the change of medieval /y/ > /ju/ and the imperfective formations 'ven-o ‘put’ and 'vjen-o ‘take out’ (instead of 'vazo, 'vyazo) in the northeastern Peloponnese and the Old Athenian dialect group (cf. 'vano, 'vyano in other Peloponnesian varieties). Based on such facts, we will put forward the hypothesis that Peloponnesian involved a dialect group with features that are today almost obsolete and that the systematic occurrence of some of these features in areas outside Peloponnese reveals dialectal relations within a wider zone in the southern — eastern part of mainland Greece (Παντελίδης 2016). Such a dialectal situation challenges the taxonomy of the Modern Greek dialects, especially regarding the “north — south” axis, given, among others, the consistent attestation of traces of the so-called northern vocalism in various areas in Peloponnese. This linguistic situation was extremely affected by the historical events that shook Peloponnese during the 17th–19th centuries and resulted in the fragmentation of this dialect group and the almost total disappearance of its characteristics. If our hypothesis is correct, then the “unexpected” characteristics of the Peloponnesian varieties

may be traced back to this dialectal substratum and provide us with a window to the dialectal history of the area.

References

- Κοντοσόπουλος, Ν. Γ. 2001. *Διάλεκτοι και Ιδιώματα της Νέας Ελληνικής*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Παντελίδης, Ν. 2001. Πελοποννησιακός ιδιωματικός λόγος και κοινή νεοελληνική. *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα* 21: 550-561.
- Παντελίδης, Ν. 2007. Κοινή δημοτική: παρατηρήσεις στη διαδικασία διαμόρφωσής της. *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα* 27: 337–347.
- Παντελίδης, Ν. 2015. Σχετικά με το ιδιωματικό υπόβαθρο της Κοινής Νεοελληνικής. Στο Γ. Ανδρουλάκης (επιμ.), *Οι γεωγραφικές και κοινωνικές ποικιλίες της Νέας Ελληνικής Γλώσσας και η παρουσία τους στην εκπαίδευση. Πρακτικά του 4^{ου} γλωσσολογικού συνεδρίου «Τζαρτζάνεια», Τύρναβος, 7–9.12.2012*, 41–50. Βόλος: Έκδοση Εργαστηρίου Μελέτης, Διδασκαλίας και Διάδοσης της Ελληνικής Γλώσσας.
- Παντελίδης, Ν. 2016. Μια νοτιοελλαδική διαλεκτική ζώνη; *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα* 36: 303–313.
- Παντελίδης, Ν. Υπό έκδοση. Η Πελοποννησιακή. Στο Χ. Τζιτζιλής (επιμ.), *Νεοελληνικές Διάλεκτοι*. Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών [Ίδρυμα Μανόλη Τριναταφυλλίδη].

**LEFT-HEADED COMPOUNDS IN A RIGHT-HEADED LANGUAGE:
EVIDENCE FROM MODERN GREEK DIALECTS**

ANGELA RALLI¹ & GEORGE CHAIRETAKIS²
University of Patras^{1, 2}

In recent decades dialectal studies have contributed to theoretical linguistics, allowing scholars not only to test hypotheses on language structures and language properties on a much larger empirical basis, but also to refine them in a non-trivial fashion. Dialects offer a valuable test-bed for the identification of the grammatical principles and have been used to pin down differences and variation patterns that usually escape in theoretical studies which are based on standard languages.

In this presentation, we intend to discuss the issue of headedness in Greek compounding. We will show that although Standard Modern Greek is a clearly right-headed language and its compounds are also right-headed (Ralli 2013), certain Modern Greek dialects show a number of left-headed formations. This is not the first time that these structures attract the attention of linguists. Andreou (2014) has already observed the phenomenon in the Greek-based Cypriot and Grekanico and has claimed that it goes back to Ancient Greek, although it was never productively built.

Our work draws evidence from the Data Base of Dialectal Compounds (DICOMP), which has been developed and stored at the Laboratory of Modern Greek Dialects of the University of Patras (<https://www.lmgd.philology.upatras.gr>), and contains 13.780 dialectal compounds with their properties, taken from the entire range of Modern Greek Dialects. We will discuss that among the endocentric compounds there is a total of about 120 left-headed structures, and that, interestingly, almost all of them are located in the Aegean and Ionian islands, Crete, Cyprus, and South Italy. See (1) for indicative examples:

(1) Cretan	malorupo	< mal(i)	rup(os)
	wool of bad quality	wool	dirt
Heptanesian	afedabelo	< afed(is)	abel(i)
	master of vineyard	master	vineyard
Cycladic	skololambro	< skol(i)	lambr(i)
	feast of Easter	feast	Easter

Although we agree with Andreou that these structures were not unknown in Ancient Greek, we argue that the language-contact factor has played a significant role in their pattern revival, since the areas where these compounds appear are exactly those which have been under Italo-Romance domination (Ralli 2019), and, as is well known, Italo-Romance compounding is principally left-headed (Scalise 1992). Moreover, we claim that innovative left-headed compounds have also been admitted as possible structural patterns, on the basis that a language can accept innovations due to contact if they correspond to its own tendencies, in accordance with Jakobson (1938) and Ralli (to appear).

We will accompany our argumentation by a detailed information regarding the data of left-headed compounds, as provided by DICOMP.

Selected references

- Andreou, M. 2014. *Headedness in word formation and lexical semantics: evidence from Italiot and Cypriot*. Ph.D. Diss, University of Patras.
- Jakobson, R. 1938. Sur la théorie des affinités phonologiques entre les langues. In *Actes du Quatrième Congrès International de Linguistes*, 48–59. Copenhagen: Munksgaard.
- Ralli, A. 2013. *Compounding in Modern Greek*. Dordrecht: Springer.
- Ralli, A. 2019. Greek in contact with Romance. In the *Oxford research encyclopedia of linguistics*. Oxford: Oxford University Press.
<https://oxfordre.com/linguistics/browse?page=14&pageSize=20&sort=authorsort&subSite=linguistics>.
- Ralli, A. To appear. Matter versus pattern replication in compounding: Evidence from the Asia Minor Greek dialectal variety. *Morphology* (special issue edited by F. Gardani et al.).
- Scalise, S. 1992. Compounding in Italian. *Rivista di Linguistica* 4. 1: 175–200.

**FROM CONTACT TO ‘CONTAMINATION’ AND BEYOND.
WHAT’S LEFT OF CALABRIAN GREEK AND ITS SPEAKERS IN 2020**

MARIA OLIMPIA SQUILLACI
University of Naples ‘L’Orientale’

Minority languages, as noted by Grinevald and Sinha (2016: 27), are often considered “a kind of symbolic package handed down from generation to generation, whose transmission is ideally both whole and accurate, with deviations from these normative ideals (such as those arising from language contact or intergenerational differences in contexts of acquisition and use) being viewed as unfortunate noise in the data”. Such an approach may favour purist attitudes within speakers, who might feel monitored concerning the authenticity of their speech and treated as guinea-pigs (Petropoulou 1997). This in turn instantiates cycles of restriction (Floray 2004) which may eventually bring about language obsolescence, may influence speakers’ speech production, compromising the quality of research outcomes and crucially, can also influence speakers’ language use, leading some to abandon their language altogether (Dohle & Squillaci *in prep.*). Despite the number of studies on these issues (Craig 1993; Yamada 2007; Fitzgerald & Joshua 2013; Grinevald & Sinha 2016, a.o.), no academic work has so far analysed the effects of such approaches on the Greko community of southern Calabria or indeed on any other Greek/Greek-based dialect. Greko is an extremely endangered Greek variety spoken in southern Calabria, where attempts to revitalise it go back to 1968, when the first Greko language association was founded.

In this presentation, I will therefore (i) analyse current language use within the Greko community, particularly focusing on the intergenerational use of the language between L1 and L2 speakers of Greko. This analysis will shed light on older people’s attitude towards their language, and towards potential learners and new speakers. I will draw on data from the project “Investigating the future of the Greek linguistic minorities of Southern Italy”, part of the Sustaining Minoritized Languages in Europe (SMiLE — Smithsonian Institution) program, for which I acted as principal co-investigator together with Dr Manuela Pellegrino (Pellegrino & Squillaci *forth.*, Pellegrino & Squillaci *in prep.*). (ii) I will investigate morphosyntactic change in the speech production of younger and older speakers and compare the results with data collected in previous decades (Falcone 1973; Rohlf’s 1977; Karanastasis 1984–92; Katsoyannou 1995, a.o.) when the vitality of the language was considerably higher, in order to understand the extent to which Greko has undergone structural changes, and what factors led to them, i.e. language contact, language decay, language internal change. Within this discussion particular attention will be paid to the relatively recent influence of Standard Modern Greek, so as to evaluate its actual interference with Greko.

References

- Craig, C. 1993. Commentary on: Ethics, advocacy and empowerment: Issues in methods in researching language. *Journal of Language and Communication* 13. 2: 81–94.
- Dohle E. & M. O. Squillaci. Making circles out of lines. A view of the evolving relationship between academia and language communities. *In prep.*
- Falcone, G. 1973. *Il dialetto romaico della Bovesia*. Milano: Istituto Lombardo di Scienze e Lettere.

- Fitzgerald, C. M. & J. D. Hinson. 2013. 'Ilittibatoksali 'We work together': Perspectives on our Chickasaw tribal-academic collaboration. In M. J. Norris, E. Anonby, M. Junker, N. Ostler & D. Patrick (eds.), *FEL Proceedings XVII (Ottawa, 2013) FEL XVII: Endangered languages beyond boundaries: community connections, collaborative approaches, and cross-disciplinary research*, 53–60. Bath: The Foundation for Endangered Languages.
- Florey, M. 2004. Countering purism: confronting the emergence of new varieties in a training program for community language workers. In P. K. Austin (ed.), *Language documentation and description*. Vol. 2, 9–27. London: SOAS.
- Grinevald, C. & C. Sinha. 2016. North-South relations in linguistic science. Collaboration or colonialism?. In T. L. Filipović & M. Pütz (eds.), *Endangered languages and languages in danger. Issues of documentation, policy, and language rights*, 25–44. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
- Karanastasis, A. 1984–1992. *Ιστορικό λεξικό των Ελληνικών ιδιωμάτων της Κάτω Ιταλίας (ILEIKI)*. Αθήνα: Ακαδημία Αθηνών.
- Katsoyannou, M. 1995. *Le parler gréco de Gallicianò (Italie): Description d'une langue en voie de disparition*. Doctoral thesis, Université Paris VII.
- Pellegrino, M. & M. O. Squillaci. Forth. Language use and variation within the Greek linguistic minorities of Southern Italy. In M. Coler & A. Nevins (eds.), *Linguistic contact with minoritized and diaspora languages of Europe*. Language Science Press (Contact & Multilingualism).
- Pellegrino, M. & M. O. Squillaci. In prep. Who 'saves' languages? Griko and Greko activism compared.
- Petropoulou, Ch. 1997. *Μνήμη, συγγένεια, ταυτότητα σ' ένα ελληνόφωνο χωριό της Καλαβρίας (Γκαλλιτσιανό)*. Doctoral Thesis, ΑΠΘ.
- Rohlf, G. 1977. *Grammatica storica dei dialetti italogreci (Calabria, Salento)*. Munich: C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung.
- Yamada, R. M. 2007. Collaborative linguistic fieldwork: practical application of the empowerment model. *Language Documentation and Conservation*. 1. 2: 257–282.

THE INFINITIVE AS A MORPHOSYNTACTIC CATEGORY. THE CASE OF GRIKO AND NEIGHBOURING ROMANCE DIALECTS

GIUSEPPE TORCOLACCI
University of Leiden

1. Introduction, data and aim of the study

To date, Griko and Greko dialects, on a par with Pontic varieties, are the only Modern Greek varieties that feature the presence of infinitives in their grammars (cf. Joseph 1990; Ralli 2016). With reference to data collected by the author in the area where Griko varieties are spoken, the purpose of this study is to consider:

- i. The contexts where infinitives are attested in Griko dialects spoken nowadays;
- ii. The nature of infinitives of Griko dialects as well as of neighbouring Romance dialects (Salentino).

Infinitives in Griko dialects spoken today are attested only after the modal verb *can*. Other modals and verbs in main position, conversely, have the faculty of selecting *na*-clauses, i.e. finite verbs introduced by the particle *na* (cf. 1):

(1) Dialect of Sternatìa

a.	sòzzo milisi	can.pres.1sg speak.inf.
b.	è nna miliso	must.sg that speak.pres.1sg
c.	ta kùo na milisone	them hear.pres.1sg that speak.pres.3pl
d.	tèlo na miliso	want.pres.1sg that speak.pres.1sg

Salentino dialects, differently from Griko varieties, feature infinitives after a wider set of verbs in main position, i.e. after the modals *can* and *must*, as well as after verbs of perception (cf. 2):

(2) Dialect of Andrano

a.	pòzzu cuntàre	can.pres.1sg speak.inf.
b.	àjju cuntàre	must.1sg speak.inf.
c.	l àjju ntisi cuntàre	them have.pres.1sg heard speak.inf.
d.	vòjju (ku) kkùntu	want.pres.1sg (that) speak.pres.1sg

2. Analysis

Based on the above referred data, the gist of this presentation is to propose that infinitives of Griko and Salentino dialects correspond to morphosyntactic units that express a subset of tense, aspect and mood, or TAM, feature values. As for Griko, I postulate that the infinitive versus *na*-clause alternation observed in (1) hinges upon the type of mood value encoded on the embedded verb (cf. Torcolacci & Livadara 2019). In specific, I postulate that Griko infinitives express ‘realis’, i.e. a mood value encoded on true prepositions headed by subject-oriented modals such as *can* (cf. Palmer 1990). In the case of speaker-oriented modals such as *must* (cf. Bybee 1985), conversely, the embedded clause, overtly spelled out by the particle *na* and a finite verb, encodes the mood value ‘irrealis’. This is due to the fact that *na*-clauses headed by *must* are considered as future irrealis infinitives endowed with episodic interpretation (cf. Wurmbrand 2014). As for Salentino dialects, instead, I claim that the infinitive versus finite verb alternation is strictly linked to the uniformity of tense values shared by the main and

embedded clause. As a matter of fact, the main and embedded clauses in (2a)-(2c) all share the same time reference, i.e. they refer to the same time-frame, with the exclusion of (2d), where the time reference predicated by the embedded clause is posterior to that predicated by the main clause. In this way, Salentino infinitives behave similarly to simultaneous infinitives (cf. Wurmbrandt 2014), inasmuch as their time reference being uniform with that of the main clause.

References

- Bybee, J. 1985. *Morphology: A study of the relation between meaning and form*. Amsterdam: Benjamins.
- Joseph, B. D. 1990. *Morphology and universals in syntactic change: evidence from Medieval and Modern Greek*. New York: Garland Publishers.
- Palmer, F. 1990. *Modality and the English modals*. London: Longmans.
- Ralli, A. 2016. *Contact morphology in Modern Greek dialects*. Cambridge: Cambridge Scholars Publishing.
- Torcolacci, G. & A. I. Livadara. 2019. The nature of infinitives in Griko-Greek dialects of Southern Italy. In I. Kappa & M. Tzakosta (eds.), *Proceedings of the 7th conference on Modern Greek dialects and linguistic theory (MGDLT 7). Rethymno, 6–8 October 2016*, 193–205. Rethymno: University of Crete.
- Wurmbrandt, S. 2014. Tense and aspect in English infinitives. *Linguistic Inquiry* 45: 403–447.

INNOVATIVE PAST PERFECT IN STANDARD AND CYPRIOT GREEK: SEMANTIC AND SOCIOLINGUISTIC VARIATION

STAVROULA TSIPLAKOU¹, SPYROS ARMOSTIS², SPYRIDOULA BELLA³,
DIMITRIS MICHELIODAKIS⁴, AMALIA MOSER³ & RENA TORRES-CACOULOS⁵
*Open University of Cyprus¹, European University Cyprus²,
University of Athens³, Aristotle University of Thessaloniki⁴
& Pennsylvania State University⁵*

In Modern Greek the past perfect has the principal reading of *past in the past* as well as an innovative *remote past* reading (Hedin 1987; Moser 2003):

- (1) 'ixa 'pai sto pa 'risi 'paála
have.PAST.1S go.PERF to.the.S.ACC Paris.S.ACC long ago
'I had been (: went) to Paris long time ago'

A recent variationist study (Tsiplakou et al. 2019) examined the differences in the semantics of the past perfect in Standard and Cypriot Greek; a major finding was that in Cypriot Greek an innovative past perfect is emerging which is unlike the Standard Greek one in that it can appear in positions in the narrative sequence where the *past in the past* reading is semantically odd or unacceptable; this indicates that in Cypriot Greek the innovative past perfect is a variant of the simple past:

- (2) e 'milisa me ton 'jan:I tfe 'ixa
speak.PAST.1S with the.S.ACC Yannis.S.ACC and have.PAST.1S
tu ana 'feri inda mbu 'ejine
him.S.ACC mention.PERF what is.that happen.PAST.3S
'I spoke to Yannis and I had mentioned (: mentioned) to him what happened (: had happened)'

This 'mid-sequence' past perfect was deemed unacceptable by speakers of Standard Greek on the basis that the reading *past-in-the-past* is out-of-sequence in contexts such as (2). However, the data provide strong indications for apparently similar innovative uses of the past perfect in Standard Greek as well, as uses such as the ones in (3) and (4) below are emerging in the repertoires of younger speakers:

- (3) 'ixa 'pai se ena 'parti xtes
have.PAST.1S go.PERF to a.S.ACC party.S.ACC yesterday
'I had gone (: went) to a party yesterday' (non-remote past)
- (4) 'piyame 'prota sto 'pilio ce me 'ta
go.PAST.1P first to.the.S.ACC Pelio.S.ACC and then
'ixame 'pai stin a 'loniso
have.PAST.1P go.PERF to.the.S.ACC Alonnisos.S.ACC
'We went to Pelio first and then we had gone (: went) to Alonnisos' ('end-of-sequence')

Interestingly, the findings in Tsiplakou et al. (2019) indicate the higher acceptability of ‘end-of-sequence’ past perfect with verbs denoting emotion, such as the one in (5), for Standard Greek speakers:

(5)	<i>mas</i>	<i>'evalan</i>	<i>na</i>	<i>a 'kusume</i>
	us.ACC	make.PAST.3P	to	hear.PERF.3P
	<i>'kati</i>	<i>paraðosia 'ka</i>	<i>tra 'yuðja</i>	
	some	traditional.P.ACC	songs.P.ACC	
	<i>ce</i>	<i>'ixame</i>	<i>pe 'θani</i>	<i>sta</i>
	and	have.PAST.1P	die.PERF	in.the.P.ACC
				<i>'jeða</i>
				laughter.P.ACC

‘They made us listen to these traditional songs and we had died (: died) laughing’

In this study, using both naturalistic data and data from a grammaticality judgement task, we explore further the semantic properties of the innovative past perfect in both varieties as well as the sociolinguistic factors affecting variation among the innovative uses. The data suggest that for Standard Greek speakers the relevant semantic property may well be the availability of a result-state component in the past perfect predicates, coupled with the pragmatic function of backgrounding the past perfect forms to fulfill various narrative functions (cf. Bertinetto 2014). In contrast, in Cypriot Greek the innovative past perfect shows the same rates of acceptability irrespective of the semantic properties of the predicates, confirming that it is merely a variant of simple past. As regards sociolinguistic aspects of the semantic shift, the data indicate that younger, less educated participants are leading the innovation.

References

- Bertinetto, P. M. 2014. Non-conventional uses of the pluperfect in Italian (and German) literary prose. In E. Labeau & J. Bres (eds.), *Evolution in Romance verbal systems*, 145–170. Berlin: Peter Lang.
- Hedin, E. 1987. *On the use of the perfect and the pluperfect in Modern Greek*. Stockholm: Almqvist & Wiksell International.
- Moser, A. 2003. Tense, aspect and the Greek perfect. In A. Alexiadou, M. Rathert & A. von Stechow (eds.), *Perfect explorations*, 235–252. Berlin: Mouton de Gruyter.
- Tsiplakou, S., Armostis, S., Bella, S., Michelioudakis, D. & A. Moser. 2019. The past perfect in Cypriot and Standard Greek: Innovation because — or irrespective — of contact? In J.-A. Villena-Ponsoda, F. Díaz-Montesinos, A.-M. Ávila-Muñoz, & M. Vida-Castro (eds.), *Language variation — European perspectives VII: Selected papers from the 9th International conference on language variation in Europe (ICLaVE 9), Malaga, June 2017*, 232–243. Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins.

ON THE SEMANTIC AND PRAGMATIC PROPERTIES OF DISCOURSE MARKERS IN DIFFERENT VARIETIES: *taha* IN STANDARD AND CYPRIOT GREEK

STAVROULA TSIPLAKOU¹ & COSTAS PAPAPETROU²
Open University of Cyprus^{1, 2}

The aim of this paper is to examine and compare the semantic and pragmatic properties of the Standard Greek and Cypriot Greek particle *taha* (/táxa/, ‘supposedly’ / ‘allegedly’) and to account for the differences in the properties of *taha* and its uses in the two varieties of Greek in question, implementing insights from relevance theory (Sperber & Wilson 1986/1995).

The evidential / hearsay function of *taha* is shared by Standard and Cypriot Greek:

- (1) en/ine **taxa** epitiçimenos
‘**Supposedly** / **allegedly** he is successful’

Cypriot Greek *taha* has an array of additional functions (Papapetrou 2017; Tsiplakou & Papapetrou, *forthc.*):

- (2) pirazo tin tje **taxa** en mu mila tora
‘I keep teasing her and **taha** she’s not speaking to me now’

In (2) *taha* does not suggest hearsay, nor does it cast doubt on the veridicality of the second proposition; the person mentioned is indeed not talking to the speaker and the speaker obviously has direct knowledge of the fact.

There is some evidence that in the last decade or so a new *taha* has emerged in the informal speech of adolescents:

- (3) **taxa** ciria en eθcavasa
‘Miss, I haven’t, **like**, done my homework’

At first blush, it would appear that young *taha* is a mere filler, as *like* in English is often claimed to be, and that it is used as a hedge (see, e.g., Andersen 2001; Jucker & Smith 1998).

To account for the data, we capitalize on the distinction between conceptual and procedural meaning (Blakemore 2001; Wilson 2016) and the idea that pragmatic markers such as the evidential in question may contribute to truth-conditional content but they also contribute to the construction of higher-order explicatures, such as propositional attitudes (cf. Unger 2012). Ifantidou (2001) has shown convincingly that the evidential / hearsay function of Standard Greek *taha* can be best captured by assuming that it carries procedural meaning, marking the use of the proposition in its scope as interpretive / attributive / metarepresentational; weakened speaker commitment and consequently a dissociative attitude towards the truth of the proposition in the scope of *taha* arises as an implicature of the metarepresentational use of the proposition. We take this analysis on board and we argue that the dialectal differences between the two varieties ultimately boil down to whether *taha* expresses speaker attitudes towards what is being said or towards what is being implicated, the latter being the case with Cypriot Greek *taha* in examples such as (2) (cf. Blass 1990; Tsiplakou 2005). We also argue that the use of *taha* as a filler by younger Cypriot speakers does not fall outside the continuum of the expected uses of *taha*, but can also be accounted for on the basis of the assumption that *taha* marks the use of the proposition in its scope as metarepresentational,

thereby helping infer a propositional attitude of non-commitment to the associated content, which may make it suitable as a hedging device mitigating potentially face-threatening acts. This study can be seen as an exploration of the nature of pragmatic variation among related geographical varieties and the varieties and speech-styles of different age groups, as well as of the theoretical underpinnings that allow us to best describe and interpret aspects of such variation.

References

- Andersen, G. 2001. *Pragmatic markers and sociolinguistic variation*. Amsterdam: John Benjamins.
- Blakemore, D. 2002. *Relevance and linguistic meaning*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Blass, R. 1990. *Relevance relations in discourse. A study with special reference to Sissala*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Ifantidou, E. 2001. *Evidentials and relevance*. Amsterdam: John Benjamins.
- Papapetrou, C. 2017. The Cypriot Greek particle *taha*. M.A. Dissertation, Open University of Cyprus.
- Sperber, D. & D. Wilson. 1986. *Relevance: communication and cognition*. 2nd ed. 1995. Oxford: Blackwell.
- Tsiplakou, S. 2005. The Greek connective *ke*: towards a unitary radical pragmatic account. In: D. Hall, J. Laury, M. Pak, M. Ravindranath, T. Scheffler, C. Valdes, Z. Song, S. Wagner & J. D. Wright (eds.), *Proceedings of the 28th Annual Penn Linguistics Colloquium*, 293–304. Philadelphia: University of Pennsylvania.
- Tsiplakou, S. & C. Papapetrou. Forthc. Two dialects, one particle- *taha*? *Journal of Pragmatics*.
- Unger, C. 2012. Procedural semantics, metarepresentation, and some particles in Behdini Kurdish. *Lingua* 122, 1613-1635.
- Wilson, D. 2016. Reassessing the conceptual–procedural distinction. *Lingua* 175: 5–19.

THE DiCADLAND HISTORICAL DICTIONARY OF THE CAPPADOCIAN DIALECTS AS A CONTRIBUTION TO THE STUDY OF VARIATION AND CHANGE

SYMEON TSOLAKIDIS¹, DIMITRA MELISSAROPOULOU² & CHRISTOS PAPANAGIOTOU³
University of Patras^{1, 3} & Aristotle University of Thessaloniki²

The present paper aims to offer insights on the ways modern dialectal (e-)lexicography can interact and contribute to the study of Greek language variation and change reporting on a large-scale lexicographical project, “DicaDLand”, which aims to produce a historical dictionary of Cappadocian Greek. The Dictionary is being built using the professional dictionary editing software TLex Suite, a powerful and user-friendly tool which has been subject to parametrization and adaption for the purposes of the project.

To this end, some representative entries will be put under scrutiny as a way of illustrating their contribution to modern linguistic research. First, in the case of the lemma *άγω* [ˈaɣo] “to go, carry, take, transport”, data systematization for the compilation of this entry, prove particularly revealing of the variation and change exhortative forms were subject to (either as imperative or subjunctive forms, for example *άμε* [ˈame] “Go!, Take!”, *ας άμεν* “Let’s go!”) in the dialects of Cappadocia, taking into account recent theoretical approaches on grammaticalization processes (cf. Lehmann 2015) and dialect contact (Britain 2018).

Another interesting lemma is *αυτός* [aˈftos] “this”, displaying multiple variants which are used either as a personal or a demonstrative pronoun. For example, *Ατός τις ένι*; “Who is he?”, *Ατό ο νομάτ’ τις ένι*; “Who is this person?”, *Ατό τα δεκαπένδε έζησεν τα ανδι γαιριδι* “He lived all these 15 years like an ass”, *Το do ναίκα (do) άνδρα τ’ πάσεν do do χωριό* meaning both “This woman led her husband to the village” and “This woman was taken (led) by her husband to the village”. In this case, data prove particularly revealing of the occurring variation highlighting more clearly and systematically their morphosyntactic properties and the on-going variation and change in the light of other co-occurring developments (such as the loss of grammatical gender distinctions and the neuterization of nominal (and pronominal) inflection (cf. Karatsareas 2011).

Lastly, cross-examination of several lemmata, such as (1) ΑΓΙΚΝΤΩ ‘to come to one’s senses’ (V.) *αγικτού*. Ulagatsh [ajiˈktu], *αγιχτίζω*. Malakopi [ajiˈxtizo], (2) ΑΝΛΑΝΤΩ ‘to understand’ (V.) *αγναντού*. Ulagatsh [aɣnaˈdu], *αγνατώ*. Pharasa [aɣnaˈto], *ανγκλαντίζω*. Malakopi [aŋglaˈdizu], *αγνατίζω*. Malakopi, Potamia, Pharasa [aɣnaˈtizo], (3) ΒΟΣΚΩ ‘graze’ (V.) *βόσκω*. Aravan [ˈvosko], *βοσκού*. Ulagatsh [voˈsku], *βοσκιζω*. Sinasos [voˈscizo] *βοσκιζω*. Anaku, Axos, Aravan [voˈʃcizo], reveals variation and rivalry in terms of productivity among different verb formation processes, in the micro-dialectal level, as for instance the fact that in Ulagatsh, contrary to other villages, there is a strong tendency for the formation of verbs with no derivational verbalizer (cf. [ajiˈktu] in *Ulagatsh* vs. [ajiˈxtizo] in Malakopi).

Generalizing, this presentation is meant to shed light on the contribution the potential modern digital lexicographic tools can offer in modern dialectological research, beyond the simple digitalization of electronic reproduction of hard copy data, for systematizing internal variation. In this perspective, they have an important contribution in depicting different developmental stages of a linguistic change — depending on the more or less conservative character of each different dialectal system — assisting thus in the reconstruction of the

developmental paths that were followed and in tracing the mechanisms of change (Narrog & Heine 2011; Giacalone Ramat et al. 2013; Melissaropoulou 2016).

References

- Britain, D. 2018. Dialect contact and new dialect formation (Ch. 8). In C. Boberg, J. Nerbonne & D. Watt (eds.), *The handbook of dialectology*, 143–158. Hoboken: Wiley.
- Giacalone Ramat, A., Mauri, C. & P. Molinelli (eds.) 2013. *Synchrony and diachrony: A dynamic interface*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
- Karatsareas, P. 2011. *A study of Cappadocian Greek nominal morphology from a diachronic and typological perspective*. PhD Diss. in the University of Cambridge (<https://www.repository.cam.ac.uk/handle/1810/240609>).
- Lehmann C. 2015. *Thoughts on grammaticalization*. 3rd ed. Berlin: Language Science Press (<https://langsci-press.org/catalog/book/88>).
- Melissaropoulou, D. 2016. Variation in word formation in situations of language contact: the case of Cappadocian Greek. *Language Sciences* 55: 55–67.
- Narrog, H. & B. Heine (eds.). 2011. *The Oxford handbook of grammaticalization*. Oxford: Oxford University Press.

VOWEL VARIATION IN THE MIŠÓTIKA CAPPADOCIAN OF MANDRA (LARISA)

NICOLE VASSALOU¹, DIMITRIS PAPAACHARIOU² & MARK JANSE³
University of Patras^{1,2} & Ghent University^{1,3}

The aim of this paper is to discuss the changes in the vowel system of contemporary Mišótika Cappadocian as it is spoken in Mandra (Larisa). Our study is based on recordings of 10 native speakers of Mišótika (5 male, 5 female) from Mandra, a mixed speech community, where descendants of refugees from Misti live together with locals who speak the dialectal variety of Larisa. We analyse the characteristics of the Mišótika vowel system, taking mechanisms of language contact and linguistic change into consideration (see, e.g., Trudgill 1986; Hickey 2010; Chambers & Schilling 2013).

The Cappadocian vowel system, before the population exchange in 1924, consisted of eight vowels, aligning it with the vowel system of Turkish, i.e. /a, e, i, o, u, œ, y, u/ (Dawkins 1916; Janse 2009). According to our findings, however, the current vowel system of Mišótika speakers from Mandra seems to diverge significantly from the older one.

Remarkably, a previously unrecorded vowel /æ/ that does not exist either in Modern Greek or in Turkish, is now prominently present in words of both Greek and Turkish origin. Moreover, the ‘Turkish’ vowels [œ, y, u], which do not exist in Modern Greek, are at the stage of elimination, due to contact with Modern Greek through a levelling process, something has also been found in previous studies of the vowel system of other Cappadocian communities in Northern Greece (Vassalou et al. 2019).

At the same time, the ‘Greek’ vowels [i, e, a, o, u] present a different distribution, since it seems to be assimilated with the phonetic realizations of the vowels of the local variety of Larisa, because of the close contact between the Cappadocian and local communities.

To conclude, the study shows that the Cappadocian native speakers from Mandra use a variety that is not identical to the older one, with changes that indicate long-term accommodation and levelling.

References

- Chambers, J. K. & N. Schilling (eds.). 2013. *The handbook of language variation and change*. 2nd edn. Oxford: Blackwell.
- Dawkins, R. M. 1916. *Modern Greek in Asia Minor: a study of the dialects of Silli, Cappadocia and Phárasa with grammar, texts, translations and glossary*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hickey, R. (ed.). 2010. *The handbook of language contact*. Malden & Oxford: Wiley-Blackwell.
- Janse, M. 2009. Greek-Turkish language contact in Asia Minor. *Études Helléniques. Hellenic Studies* 17: 37–54.
- Trudgill, P. 1986. *Dialects in contact*. New York: Blackwell.
- Vassalou, N., Papazachariou, D. & M. Janse. 2019. Variation in the vowel system of Mišótika Cappadocian: findings from two refugee villages in Greece. In M. Chondrogianni, S. Courtenage, G. Horrocks, A. Arvaniti & I. Tsimpli (eds.), *Proceedings of the 13th international conference on Greek Linguistics*, 276–285. London: University of Westminster.

ΥΠΟΚΟΡΙΣΤΙΚΑ ΕΠΙΘΗΜΑΤΑ ΣΤΗ ΛΕΣΒΙΑΚΗ. ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ

ΒΑΣΩ ΑΛΕΞΕΛΛΗ

Πανεπιστήμιο Πατρών

Στόχος της παρούσας ανακοίνωσης είναι η περιγραφή και ανάλυση της διαδικασίας του υποκορισμού (diminution) στη Λεσβιακή, η οποία ανήκει στην ομάδα των βορείων ποικιλιών (Χατζιδάκις 1905–1907). Τα υποκοριστικά θεωρούνται αξιολογικοί σχηματισμοί (evaluative formations) οι οποίοι περιγράφονται και αναλύονται στο ευρύτερο πλαίσιο της αξιολογικής μορφολογίας (evaluative morphology, βλ. Grandi & Körtvélyessy 2015· Martín Calvo 2019· Melissaropoulou 2015 για την Ελληνική). Διαγλωσσικά, η πλέον παραγωγική διαδικασία δημιουργίας τέτοιων σχηματισμών είναι η προσφύματοποίηση (affixation, βλ. Štekauer, Valera & Körtvélyessy 2012· Körtvélyessy 2015).

Σε ό,τι αφορά τη διαδικασία της επιθηματοποίησης (suffixation) στη Λεσβιακή εντοπίζεται πληθώρα υποκοριστικών επιθημάτων (Kretschmer 1905· Ράλλη 2017): (α) -ελ'(ι) (π.χ. *μυρέλ'* 'μωράκι'), (β) -ουδα (π.χ. *μανούδα* 'μανούλα'), (γ) -ουλα, (π.χ. *θαλασσούλα* 'θαλασσίτσα'), (δ) -ι (π.χ. *καρπιτί* 'μικρή καρπέτα/χαλί'), (ε) -ουδ(ι) (π.χ. *λακκούδ* 'λακκάκι'), (στ) -αρ(ι) (π.χ. *βνάρ* 'βουναλάκι'), (ζ) -αδ(ι) (π.χ. *πιτράδ* 'πετραδάκι'), και (η) -ουρ(ι) (π.χ. *κλαδούρ* 'κλαδάκι'). Αρκετά από τα παραπάνω μπορούν να συνδυαστούν μεταξύ τους. Ενδεικτικά παραδείγματα αποτελούν τα υποκοριστικά *βναρούδ*, το οποίο συνδυάζει τα επιθήματα -αρ(ι) και -ουδ(ι) (*βναρούδ* < *βνάρ* < *βνός* < *βουνό*), *κατσακαδούλα*, όπου συνδυάζονται τα -αδ(ι) και -ουλα (*κατσακαδούλα* < *κατσακάδ* < *κατσικά*), *πιτναρδέλ'*, που σχηματίζεται από τα -αρ(ι), -ουδ(ι) και -ελ'(ι) (< *πιτναρούδ* < *πιτνάρ* < *πιτνός* < *πετεινός* 'κόκορας').

Στην ανακοίνωση θα διερευνηθεί η παραγωγικότητα (productivity) που παρουσιάζουν τα εν λόγω επιθήματα, τα οποία θα τοποθετηθούν σε μια κλίμακα παραγωγικότητας. Είναι ήδη γνωστό ότι το πλέον παραγωγικό υποκοριστικό επίθημα της διαλέκτου είναι το -ελ'(ι) (βλ. Ράλλη & Μελισσαροπούλου 2008; Melissaropoulou & Ralli 2010), αλλά ιδιαίτερα παραγωγικά είναι και τα -ουδα και -ι. Παράλληλα, θα εξετασθούν οι παράγοντες που ευνοούν το συνδυασμό τους καθώς και η σειρά με την οποία εμφανίζονται.

Το υλικό της έρευνας προέρχεται από πρωτογενή δεδομένα του Εργαστηρίου Νεοελληνικών Διαλέκτων (ΕΝΕΔΙ) του Πανεπιστημίου Πατρών και δευτερογενείς πηγές σχετικά με τη Λεσβιακή (γραμματικές, μελέτες, λεξικά κτλ.). Αξίζει να τονιστεί ότι η παρουσία και η συνδυαστικότητα των επιθημάτων έχει επιβεβαιωθεί από φυσικούς ομιλητές της διαλέκτου κατά τη διάρκεια έρευνας πεδίου.

Βιβλιογραφία

- Grandi, N. & L. Körtvélyessy (eds.). 2015. *Edinburgh handbook of evaluative morphology*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Körtvélyessy, L. 2015. Evaluative morphology and language universals. In N. Grandi & L. Körtvélyessy (eds.), *Edinburgh handbook of evaluative morphology*, 61–73. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Kretschmer, P. 1905. *Der heutige Lesbische Dialekt*. Wien: Akademie der Wissenschaften & Hölder.

- Martín Calvo, R. 2019. Evaluative morphology: conditions and properties of evaluative forms obtained by affixation. In G. Dreijers, A. Dubova & J. Veckrācis (eds.), *Bridging languages and cultures. Linguistics, translation studies and intercultural communication*, 133–151. Berlin: Frank & Timme.
- Melissaropoulou, D. 2015. Evaluative morphology in Greek. In N. Grandi & L. Körtvélyessy (eds.), *Edinburgh handbook of evaluative morphology*, 269–277. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Melissaropoulou, D. & A. Ralli. 2010. Greek derivational structures: restrictions and constraints. *Morphology* 20: 343–357.
- Ράλλη, Α. & Δ. Μελισσαροπούλου. 2008. Ο υποκορισμός στη διαλεκτική ποικιλία της Κοινής Νεοελληνικής. Στο *Πρακτικά του 4^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου της Εταιρείας Νεοελληνικών Σπουδών*, 569–582. Αθήνα: Ευρωπαϊκή Εταιρεία Νεοελληνικών Σπουδών.
- Ράλλη, Α. 2017. *Λεξικό διαλεκτικής ποικιλίας Κυδωνιών, Μοσχονησίων και Βορειοανατολικής Λέσβου*. Αθήνα: Ίδρυμα Ιστορικών Μελετών.
- Štekauer, P., Valera, S. & L. Körtvélyessy. 2012. *Word-formation in the world's languages: A typological survey*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Χατζιδάκις, Γ. 1905–1907. *Μεσαιωνικά και Νέα Ελληνικά*. Αθήνα: Σακελλάριος.

ΚΕΙΜΕΝΑ ΣΕ ΔΙΑΛΕΚΤΙΚΟ ΚΑΙ ΙΔΙΩΜΑΤΙΚΟ ΛΟΓΟ
ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ —
ΕΝΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

ΣΟΦΙΑ ΑΥΓΕΡΗ¹ & ΠΗΝΕΛΟΠΗ ΚΑΜΠΑΚΗ-ΒΟΥΓΙΟΥΚΛΗ²
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης^{1, 2}

Η διδασκαλία της γλώσσας μέσω ενός επίσημου κώδικα, ο οποίος ουσιαστικά και ο ίδιος συνιστά μια γλωσσική ποικιλία, πηγάζει από τους στόχους που θέτει η εκάστοτε εκπαιδευτική πολιτική. Το σχολικό εγχειρίδιο και το αναλυτικό πρόγραμμα χαρακτηρίζονται από την τυποποιημένη χρήση της γλώσσας. Το κατά πόσο πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά τη συγγραφή τους η ετερογλωσσία, η υποκειμενικότητα και η ρευστότητα της ιστορικής αφήγησης και η παρουσία πολλαπλών οπτικών και ειδών ιστορικών πηγών αποτελεί ένα βασικό ερευνητικό ζήτημα. Οι νεότερες προσεγγίσεις υποστηρίζουν πως όλες οι διάλεκτοι έχουν την ίδια αξία και κανονικότητα και πως καμιά η διδασκαλία δεν οδηγεί σε μεγαλύτερα πλεονεκτήματα. Το δικαίωμα των ομιλητών διαλέκτων στην εκπαίδευση αποτέλεσε ζήτημα στις επιστήμες της εκπαίδευσης εδώ και δεκαετίες. Σε θεωρητικό επίπεδο, οι ειδικοί θα έπρεπε να δίνουν κατά την διαδικασία εκπόνησης αναλυτικών προγραμμάτων και συγγραφής σχολικών εγχειριδίων ιδιαίτερη βαρύτητα στην ύπαρξη πολλών, διαφορετικών διαλέκτων. Διάφορες μελέτες έχουν μέχρι σήμερα διερευνήσει το ρόλο των ιδιωμάτων και διαλέκτων στο Σχολείο και συμφωνούν στην παραδοχή πως κυριαρχεί τόσο στη διδασκαλία όσο και στα αναλυτικά προγράμματα και τα σχολικά εγχειρίδια η κοινή νεοελληνική, ενώ παραγκωνίζονται οι διάλεκτοι και τα ιδιώματα. Η δημιουργία κατάλληλων σχολικών εγχειριδίου θεωρείται καθαριστικό βήμα, όπως και η παραγωγή επιπρόσθετου εκπαιδευτικού υλικού. Στο ερευνητικό αυτό πλαίσιο έχει ξεκινήσει τα τελευταία χρόνια και η συζήτηση γύρω από τη σημασία της εισαγωγής στη διδασκαλία της Ιστορίας κειμένων σε διαλεκτικό και ιδιωματικό λόγο. Στη συγκεκριμένη ανακοίνωση θα παρουσιαστούν οι τρέχουσες επιστημονικές εξελίξεις και οι πιο νέες θεωρητικές προσεγγίσεις στο ζήτημα της σημασίας και της ανάγκης ενσωμάτωσης στα σχολικά ιστορικά εγχειρίδια και αξιοποίησης κειμένων σε διαλεκτικό και ιδιωματικό λόγο και θα παρουσιαστεί μία διδακτική πρόταση διδασκαλίας του ιστορικού μαθήματος βασισμένη στην προσέγγιση αυτή.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Levstik, L. 1986. The relationship between historical response and narrative in a sixth-grade classroom. *Theory and research in social education* 14: 1–19.
- Levstik, L. 1989. Historical narrative and the young reader. *Theory into practice* 28. 2: 114–119.
- Wineburg, S. 1991. Historical problem solving: A study of the cognitive processes used in the evaluation of documentary and pictorial evidence. *Journal of educational psychology* 83: 73–87.
- Wondimu T. 2015. The use of dialects in education and its impacts on students' learning and achievements. *Education journal* 4: 263–269.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ ΣΤΟ «ΧΡΟΝΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΟΡΕΩΣ»

ΓΙΑΝΝΑ ΓΙΑΝΝΟΥΛΟΠΟΥΛΟΥ

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Στόχος της παρούσας ανακοίνωσης είναι να διερευνήσει στοιχεία της πελοποννησιακής διαλέκτου στο «Χρονικό του Μορέως». Το έργο είναι μια έμμετρη χρονογραφία των αρχών του 14ου αιώνα, η οποία αφηγείται «την κατάκτηση της Πελοποννήσου από τον Γουλιέλμο ντε Σαμπλίτ και μέλη της οικογένειας των Βιλλεαρδουίνων, που στη συνέχεια μετατράπηκε σε Πριγκιπάτο του Μορέως» (Χόρροκς 2006: 507). Παραλλαγές του υπάρχουν σε ελληνική, γαλλική, ιταλική και αραγωνική γλώσσα.

Η γλωσσολογική μελέτη της πελοποννησιακής διαλέκτου (ή των πελοποννησιακών διαλέκτων) δεν ήταν αναπτυγμένη μέχρι πρόσφατα, τόσο λόγω της γενικής καθυστέρησης στη μελέτη των νεοελληνικών διαλέκτων (δες Τζιτζιλής 2000), όσο και επειδή η πελοποννησιακή θεωρήθηκε ως πολύ κοντινή στην Κοινή Νέα Ελληνική (ΚΝΕ). Ωστόσο, τα τελευταία είκοσι χρόνια με τις μελέτες κυρίως του Παντελίδη (2001· 2010) έχει γίνει σαφές ότι παρ' όλο τον – ή ανεξάρτητα από τον– ρόλο που έπαιξε η πελοποννησιακή διάλεκτος στη διαμόρφωση της ΚΝΕ, δεν παύει να συνιστά επίσης διάλεκτο με αποκλίσεις από την ΚΝΕ σε όλα τα επίπεδα της γλωσσικής ανάλυσης.

Στην παρούσα ανακοίνωση εξετάζεται το «Χρονικόν του Μορέως» ως προς τα διαλεκτικά πελοποννησιακά χαρακτηριστικά που εμφανίζονται σε αυτό. Σύμφωνα με τον Τριανταφυλλίδη ([1938] 1963: 33), το «Χρονικόν» είναι: «σπουδαιότατο για τις άφθονες πληροφορίες που μας δίνει για τη σύγχρονη γλώσσα, με τα νέα στοιχεία που παρουσιάζει». Οι μελέτες της δημόδους γλώσσας του «Χρονικού» επιμένουν στα γενικά χαρακτηριστικά της (π.χ. Beck 1971· Egea 1988), ενώ η εμφάνιση διαλεκτικών πελοποννησιακών στοιχείων σε αυτήν θεωρείται «δυσδιάκριτη ή έστω προς διερεύνηση» (Παντελίδης 2001: 552).

Η εργασία διερευνά ορισμένα από τα χαρακτηριστικά της πελοποννησιακής διαλέκτου, από όσα έχουν συγκεντρωθεί στο Παντελίδης (2001: 553–557· 2010, 470–474).

Συγκεκριμένα, η εξέταση αφορά μορφολογικά χαρακτηριστικά όπως:

α) ρηματική αύξηση η-, π.χ. *ημπόρεσαν*

β) το «γερούνδιο» λήγει στο αρχαιότερο -οντα/-ώντα αντί του -οντας/-ώντας της κοινής, π.χ. *εταύτα εβλέποντα ο Θεός / διαβόντα ολίγος ο καιρός*

γ) διατήρηση των αρχαιότερων β' και γ' ενικού του μεσοπαθητικού αόριστου χωρίς το -κ-, π.χ. *αντιστάθη, εστάθη, εχάθη*

δ) σχηματισμός του πληθυντικού των ανισοσύλλαβων αρσενικών σε -αίοι, π.χ. *Ανδραβισαίοι* 'οι κάτοικοι της Ανδραβίδας'

ε) έντονη τάση για σχηματισμό του πληθυντικού θηλυκών και αρσενικών ουσιαστικών σε -άδες, π.χ. *αδελφάδες, κεφαλάδες, κοντάδες, πριγκηπάδες*

στ) διατήρηση αρχαϊκών τύπων γενικής, π.χ. *γυναικός*.

Σε μορφολογικό επίπεδο εξετάζονται, επίσης, οι δομές ρηματικών συνθέτων, π.χ. *ακροχτύπησε, αξιοπαρακαλώ, συχνοέρχομαι, φιλοπαρακαλώ*.

Σε επίπεδο λεξιλογίου εξετάζονται μονάδες με διαλεκτικά χαρακτηριστικά, όπως: *πιλαλώ* ‘τρέχω’, *πεδουκλώνω* ‘δένω τα πόδια του αλόγου’, *απολυτός* ‘ελεύθερος’ (όλα τα παραπάνω γλωσσικά δεδομένα είναι από το «Χρονικόν»).

Η γλωσσολογική εξέταση του «Χρονικού του Μορέως» πρέπει να λάβει υπόψη μεθοδολογικά ζητήματα, όπως: α) πόσο είχε διαμορφωθεί μια πελοποννησιακή διάλεκτος τον 14 αιώνα, β) ποια η επιρροή των λόγιων τύπων που ο ανώνυμος συγγραφέας προσπαθούσε να χρησιμοποιήσει (συνήθως με λάθη, π.χ. *την θυγάτηρ*), γ) πόσο ήταν σε χρήση ρομανικές ποικιλίες στη φραγκοκρατούμενη Πελοπόννησο και ποια η επιρροή τους στον εξελληνισμένο Φράγκο, τον συγγραφέα του «Χρονικού».

Η εξέταση προτίθεται να συμβάλει τόσο στην ανεύρεση των διαλεκτικών πελοποννησιακών χαρακτηριστικών, όσο και στην εμβάθυνση της σχέσης της ΚΝΕ με την πελοποννησιακή διάλεκτο.

Βιβλιογραφία

- Beck, H. G. 1971. *Geschichte der byzantinischen Volksliteratur*. München: C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung [ελλ. έκδοση: *Ιστορία της Βυζαντινής δημώδους λογοτεχνίας*, μτφρ. Ν. Eideneier, Αθήνα, 1999].
- Egea, J. M. 1988. *Gramática de la Crónica de Morea: un studio sobre el griego medieval* (Veleia anejo 4). Vitoria: Gasteiz.
- Παντελίδης, Ν. 2001. Πελοποννησιακός ιδιωματικός λόγος και Κοινή Νεοελληνική. *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα* 21: 550–561.
- Παντελίδης, Ν. 2010. Μαρτυρίες για τη διαχρονία των νεοελληνικών διαλέκτων: η περίπτωση της Πελοποννήσου. *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα* 30: 464–476.
- Τζιτζιλής, Χ. 2000. Νεοελληνικές διάλεκτοι και Νεοελληνική διαλεκτολογία. Η επιβίωση μιας ιδιαίτερης εθνοτικής ταυτότητας. Στο Α. Φ. Χριστίδης, Μ. Αραποπούλου, Γ. Γιαννουλοπούλου (επιμ.), *Η Ελληνική γλώσσα και οι διάλεκτοί της*, 15–22. Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Τριανταφυλλίδης, Μ. [1938] 1963. *Νεοελληνική γραμματική. Ιστορική εισαγωγή*. Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών.
- Χόρροκς, Τζ. 2006. *Ελληνικά. Ιστορία της γλώσσας και των ομιλητών της*. [ελλην. μετάφραση: Μ. Σταύρου & Μ. Τζεβελέκου]. Αθήνα: Εστία.

αναφοράς για τη φαρασιωτική διάλεκτο (Καρολίδης 1885· Dawkins 1916· Ανδριώτης 1948). Στόχος της συγκριτικής και αντιπαραβολικής αυτής μελέτης είναι να εντοπιστούν αφενός χαρακτηριστικά που διαφοροποιούν τις δύο διαλέκτους και τα οποία ενδεχομένως δεν έχουν μέχρι τώρα αποθησαυριστεί, και αφετέρου σημεία σύγκλισης τα οποία θα συνηγορούσαν υπέρ της προέλευσής τους από μια μικρασιατική ποικιλία της ελληνιστικής κοινής (πρβλ. Τζιτζιλής 2017).

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Ανδριώτης, Ν. 1948. *Το γλωσσικό ιδίωμα των Φαράσων*. Αθήνα: Ίκαρος.
- Dawkins R. M. 1916. *Modern Greek in Asia Minor. A study of dialect of Silli, Cappadocia and Phárasa with Grammar, Texts, Translations and Glossary*. Cambridge: CUP.
- Drettas, G. 1997. *Aspects pontiques*. Paris: Association de recherches pluridisciplinaires.
- Καρολίδης, Π. 1884. *Γλωσσάριον συγκριτικόν ελληνοκαππαδοκικών λέξεων. Εν Καππαδοκία λαλουμένη Ελληνική διάλεκτος και τα εν αυτή σωζόμενα ίχνη της αρχαίας Καππαδοκικής γλώσσας*. Σμύρνη.
- Lagarde, P. 1886. *Neugriechisches aus Kleinasien*. Göttingen: Dieterichsche Verlags Buchhandlung.
- Λεβίδης, Α. χ. ε. «Περιγραφή της Καππαδοκίας». Αρχείο Προφορικής Παράδοσης του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών, χφ. αρ. 28.
- Παπαδόπουλος, Α. [1961] 2016. *Ιστορικόν λεξικόν της ποντικής διαλέκτου*. Αθήνα: Επιτροπή Ποντιακών Μελετών.
- Παπαδόπουλος, Α. [1955] 1997. *Ιστορική γραμματική της ποντικής διαλέκτου*. Αθήνα: Επιτροπή Ποντιακών Μελετών.
- Τζιτζιλής, Χ. 2017. Hellenistic Koine in the light of the Greek dialects. Ανακοίνωση στο 1ο Διεθνές Συνέδριο για την Κοινή και για κοινές στα Βαλκάνια και τη Μ/Ασία (Θεσσαλονίκη, 3–4/11/2017).
- Τομπαίδης, Δ. 1996. *Μελετήματα ποντιακής διαλέκτου*. Θεσσαλονίκη: Κώδικας.
- Τοπχαράς, Κ. [1928 / 1932] 2017. *Γραμματική της ποντιακής διαλέκτου*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδης.

**ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΦΟΡΑ ΤΟΥ Ω ΣΕ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥΣ:
ΤΣΑΚΩΝΙΚΑ, ΚΑΤΩΙΤΑΛΙΚΑ, ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΙΑΚΑ, ΜΑΝΙΑΤΙΚΑ**

ΜΑΞΙΜ ΚΙΣΙΛΙΕΡ¹ & ΝΙΚΟΣ ΛΙΟΣΗΣ²
Πανεπιστήμιο Αγ. Πετρούπολης¹,
Ινστιτούτο Γλωσσολογικών Ερευνών ΡΑΕ¹
& Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών Α.Π.Θ.²

Κατά τον Χατζιδάκι (1901: 558–561) η τσακωνική διάλεκτος διατηρεί με ποιοτικούς όρους την ποσοτική διάκριση μεταξύ του μακρού (ω [o:]) και του βραχέος (o [o]): το πρώτο προφέρεται ως [u] ενώ το δεύτερο ως [o]. Σε αυτή τη συγκριτική μελέτη η παραπάνω άποψη ελέγχεται σε νεοελληνικές διαλέκτους για τις οποίες έχει υποστηριχθεί ότι διατηρούν αρχαία δωρικά στοιχεία (πρβ. Tsopanakis 1955). Σκοπός μας είναι να διαπιστώσουμε την εξέλιξη και σημερινή κατάσταση του αρχαίου ελληνικού τονισμένου ω στα τσακωνικά, στα κατωιταλικά, στα δωδεκανησιακά και στα μανιάτικα, προσφέροντας ένα ερμηνευτικό πλαίσιο για την πιθανή παρουσία αντιπαραδειγμάτων. Συγκεκριμένα, είναι τα αντιπαραδείγματα αυτά ικανά να τροποποιήσουν τη θέση του Χατζιδάκι ή μπορούν να θεωρηθούν αποτέλεσμα φωνητικών και μορφολογικών αλλαγών ή/και δανεισμού από άλλες ποικιλίες της ελληνικής; Το υλικό που χρησιμοποιούμε για την ανάλυση προέρχεται από την αποδελτίωση διαλεκτικών λεξικών και άλλων πρωτογενών και δευτερογενών πηγών (ενδεικτικά: Mirambel 1929· Pernot 1934· Rohlfs 1950· Tsopanakis 1948) καθώς και από πρόσφατες επιτόπιες συλλογές.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Mirambel, A. 1929. *Étude descriptive du parler maniote méridional*. Paris: E. de Boccard.
- Pernot, H. O. 1934. *Introduction à l'étude du dialecte tsakonien*. Paris: Société d'édition "Les Belles Lettres".
- Rohlfs, G. 1950. *Historische Grammatik der Unteritalienischen Gräzität*. München: Verlag der Bayerischen Akademie der Wissenschaften.
- Tsopanakis, A. G. 1948. *Essai sur la phonétique de parlars de Rhodes: contribution à l'étude des dialectes néogrecs*. Athen: Verlag der "Byzantinisch-Neugriechischen Jahrbücher".
- Tsopanakis, A. G. 1955. Eine dorische Dialektzone im Neugriechischen. *Byzantinische Zeitschrift* 48: 49–72.
- Χατζιδάκις, Γ. Ν. 1901. *Γλωσσολογικά μελέται*. Αθήνα: Έκ τοῦ τυπ. Π. Δ. Σακελλαρίου.

**ΚΟΙΝΩΝΙΟΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΙΚΗΣ ΠΟΙΚΙΛΙΑΣ ΤΗΣ
ΑΓΙΑΣΟΥ ΛΕΣΒΟΥ: ΓΛΩΣΣΙΚΕΣ ΣΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΗΛΙΚΙΑΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ
20 ΕΩΣ 40 ΕΤΩΝ**

ΕΙΡΗΝΗ ΚΟΥΝΙΑΡΕΛΛΗ
Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Η παρούσα ανακοίνωση εστιάζει στη μελέτη των γλωσσικών στάσεων των νεότερων ηλικιακών ομάδων (20–40 ετών) απέναντι στη γλωσσική ποικιλία της Αγιάσου Λέσβου παρουσιάζοντας ερευνητικά δεδομένα από τη διδακτορική διατριβή που βρίσκεται σε εξέλιξη. Η σύγχρονη κοινωνιογλωσσολογία επιδιώκει τη διερεύνηση και την ερμηνεία του τρόπου παραγωγής και κατανόησης του κοινωνικού νοήματος που ενέχουν συγκεκριμένες γλωσσικές επιλογές και τις ενδεχόμενες συνέπειές τους. Ένα κεφαλαιώδες ζήτημα της κοινωνιογλωσσολογίας είναι η μελέτη των γλωσσικών στάσεων (βλ. μεταξύ άλλων, Baker 1992· Τσιτσιπής 2001· Κακριδή-Φερράρι 2007α). Οι γλωσσικές στάσεις φανερώνουν αξιολογήσεις όχι μόνο απέναντι στις ίδιες τις γλωσσικές ποικιλίες, αλλά και στους ομιλητές των ποικιλιών αυτών και των κοινωνικών ομάδων που ανήκουν (Τσάμη et al. 2016: 665). Η σπουδαιότητα της μελέτης των γλωσσικών στάσεων ειδικά απέναντι στις μη πρότυπες γλωσσικές ποικιλίες έγκειται στο γεγονός ότι οι στάσεις επηρεάζουν πολλούς τομείς των γλωσσικών εκφάνσεων και ουσιαστικά επηρεάζουν την κοινωνική ζωή των ομιλητών. Η επιλογή της γλώσσας ή εν γένει γλωσσικού κώδικα μπορεί να σηματοδοτήσει αλληλεγγύη ή απόσταση απέναντι σε άτομα ή σε ομάδες. Η ίδια η στάση των ομιλητών είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τη βιωσιμότητα των γλωσσικών ποικιλιών και αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες της διατήρησης, της αναβίωσης ή της απώλειάς τους, καθώς καμία γλώσσα δεν «χάνεται» αν δεν σταματήσει να χρησιμοποιείται από τους ομιλητές της.

Η χρήση των γεωγραφικών γλωσσικών ποικιλιών είναι συνδεδεμένη με ομιλητές αγροτικών περιοχών ή μη μορφωμένων κοινωνικών ομάδων (βλ. μεταξύ άλλων Καραντζόλα 2001· Κακριδή-Φερράρι 2007β· Κουρδής 2007· Αγγελοπούλου 2010). Η χρήση των γλωσσικών ποικιλιών έχει μια φθίνουσα πορεία, καθώς όλο και λιγότερα άτομα χρησιμοποιούν τις γλωσσικές ποικιλίες και συνήθως άτομα μη μορφωμένα που ανήκουν σε μεγαλύτερες ηλικιακές ομάδες. Οι Blanchet & Armstrong (2006: 259) κάνουν λόγο για εμφανή φθίνουσα πορεία των ιδιωμάτων στη νέα γενιά. Ο Crystal (2000:20) αναφέρει ότι μια γλωσσική μορφή συρρικνώνεται όταν οι χρήστες της είναι άτομα μεγάλης ηλικίας και ελάχιστοι ή καθόλου νέοι.

Σε αυτή την κοινωνιογλωσσολογική πραγματικότητα της «συρρίκνωσης» των γεωγραφικών γλωσσικών ποικιλιών και της χρήσης κυρίως από άτομα μεγαλύτερων ηλικιακών ομάδων, καλείται η διδακτορική διατριβή να προσπαθήσει να παρουσιάσει μια διαφορετική όψη του νομίσματος. Ακολουθώντας μικτή μεθοδολογία και εθνογραφικές πρακτικές, η επιτόπια έρευνα περιλάμβανε ημιδομημένες συνεντεύξεις και συμμετοχική παρατήρηση σε ποικίλους χώρους για τη διερεύνηση όλων των δυνατών περιστάσεων επικοινωνίας των ομιλητών της γλωσσικής ποικιλίας της Αγιάσου Λέσβου. Τα βασικότερα ερωτήματα που θα απαντηθούν βάσει των κοινωνικών κριτηρίων των ομιλητών (ηλικία, φύλο, μορφωτικό επίπεδο) αφορούν τις αξιολογικές αντιδράσεις και τα συναισθήματα των πληροφορητών, τη συχνότητα χρήσης της γλωσσικής ποικιλίας σε συγκεκριμένες κοινωνικές περιστάσεις

επικοινωνίας, τη χρήση του γραπτού λόγου, την επιθυμία διατήρησης και την ανταλλακτική αξία της γλωσσικής ποικιλίας.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Αγγελοπούλου, Δ 2010. *Το γορτυνιακό ιδίωμα και η χρήση του στην εκπαίδευση*. Διδακτορική Διατριβή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- Baker, C. 1992. *Attitudes and language*. Clevedon, Bristol & Adelaide: Multilingual Matters.
- Blanchet, Ph. & N. Armstrong. 2006. The sociolinguistic situation of contemporary dialects of French in France today: An overview of recent contributions on the dialectalisation of Standard French. *French Language Studies* 16: 251–275.
- Crystal, D. 2000. *Language death*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Κακριδή-Φερράρι, Μ. 2007α. Στάσεις απέναντι στη γλώσσα. Στο Α.-Φ. Χριστίδης & Μ. Θεοδωροπούλου (επιμ.), *Θέματα ιστορίας της Ελληνικής γλώσσας*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. Στην Πύλη για την Ελληνική γλώσσα. http://www.greek-language.gr/greekLang/studies/history/thema_03/index.html (Τελευταία πρόσβαση 27/2/2020)
- Κακριδή-Φερράρι, Μ. 2007β. Διάλεκτος. Στο Α.-Φ. Χριστίδης & Μ. Θεοδωροπούλου (επιμ.), *Θέματα ιστορίας της Ελληνικής γλώσσας*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. Στην Πύλη για την Ελληνική γλώσσα. (Τελευταία πρόσβαση 27/2/2020) http://www.greek-language.gr/greekLang/studies/history/thema_02/index.html
- Καραντζόλα, Ε. 2001. Γλώσσα και τυποποίηση. Στο Α.-Φ. Χριστίδης (επιμ.), *Εγκυκλοπαιδικός οδηγός για τη γλώσσα*, 84–88. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.
- Κουρδής, Ε. 2007. *Θεσσαλικό ιδίωμα: Από τα κοινωνικά σημεία στην γλωσσική ιδεολογία*. Βόλος: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας.
- Τσάμη, Β., Παπαζαχαρίου Δ., Φτερνιάτη Α. & Α. Αρχάκης. 2016. Η πρόσληψη της γλωσσικής ποικιλότητας σε κείμενα μαζικής κουλτούρας από μαθητές της Ε΄ και ΣΤ΄ Δημοτικού. Στο Ε. Deltsoy & Μ. Papadopoulou (επιμ.), *Changing worlds & signs of the times. Selected proceedings from the 10th international conference of the Hellenic semiotics society*. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος, Ελλάδα, 4–6 Οκτωβρίου 2013, 664–675. Βόλος: Ελληνική Σημειωτική Εταιρία.
- Τσιτσιπής, Α. 2001. Στάσεις απέναντι στη γλώσσα. Στο Α.-Φ. Χριστίδης & Μ. Θεοδωροπούλου (επιμ.), *Εγκυκλοπαιδικός οδηγός*, 78–80. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, Στην Πύλη για την Ελληνική γλώσσα. http://www.greek-language.gr/greekLang/studies/guide/thema_b2/index.html (Τελευταία πρόσβαση 27/2/2020).

Η ΑΡΝΗΣΗ ΣΤΗΝ ΤΣΑΚΩΝΙΚΗ

ΝΙΚΟΣ ΛΙΟΣΗΣ

Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών Α.Π.Θ.

Η τσακωνική έχει κληρονομήσει, όπως και η ελληνική, την ινδοευρωπαϊκή αντίθεση ανάμεσα σε μία “αποφαντική” άρνηση με το αρνητικό πρόθημα [ό-] (< ΑΕ ού(κ)), και σε μια “μη αληθειακή” (στο πνεύμα της Giannakidou 1998) άρνηση με τον αποτρεπτικό δείκτη [μί] (< ΑΕ μή). Είναι μία από τις τρεις νεοελληνικές διαλέκτους (μαζί με την ποντιακή και τα φαρασιώτικα) και η μόνη μη μικρασιατική που δεν έχει αντικαταστήσει το ού(κ) με το (ου)δέν στον κύκλο του Jespersen, όπως όλες οι άλλες ποικιλίες της ελληνικής από τον Μεσαίωνα και μετά. Στην πραγματικότητα, η τσακωνική διαθέτει και τα δύο στοιχεία ([ό-] και [δέ(n)]) και, τουλάχιστον μέχρι το πολύ πρόσφατο παρελθόν, η χρήση τους φαίνεται ότι ήταν σημασιολογικά παραμετροποιημένη, καθώς γινόταν διάκριση μεταξύ υπαρκτικής και κύριας προτασιακής άρνησης (πρβ. Croft 1991): το [ό-] συνδυαζόταν μόνο με το υπαρκτικό / συνδετικό / βοηθητικό ρήμα [έρι] ‘είμαι’ και κατά συνέπεια επιλεγόταν κυρίως στους περιφραστικούς χρόνους που σχηματίζονται με αυτό. Το [δέ(n)] πιθανώς επιλεγόταν μόνο στους υπόλοιπους χρόνους (κατ’ ουσία στον αόριστο και στον εξαρτημένο και συνήθως μαζί με προτασσόμενα κλιτικά). Σήμερα η παρουσία του [ό-] και στον αόριστο, παράλληλα με το [δέ(n)], οδηγεί σε δύο υποθέσεις: ή ότι είναι παλιό και εκεί ή ότι γενικεύτηκε στο πλαίσιο του κύκλου του Croft. Η εξέταση του σχετικού υλικού οδηγεί προς την επιβεβαίωση με επιφυλάξεις της δεύτερης υπόθεσης.

Τέλος, η παρουσία του αρνητικού [midé] ‘μη’ ως (αντιγεγονοτικής) μετοχικής άρνησης εντάσσει το στοιχείο αυτό στον κύκλο του Jespersen συνδέοντάς το με το ελληνιστικό και μεσαιωνικό μηδέ(ν) ‘μη’.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Condoravdi, C. & P. Kiparsky. 2001. Clitics and clause structure. *Journal of Greek Linguistics* 2: 1–39.
- Croft, W. 1991. The Evolution of negation. *Journal of Linguistics* 27: 1–27.
- Gelderen, E. van. 2015. The copula cycle. *Lingue e Linguaggio* 14. 2: 287–301.
- Giannakidou, A. 1998. *Polarity sensitivity as (non)veridical dependency*. Amsterdam: John Benjamins.
- Givón, T. 1978. Negation in language. In P. Cole (ed.), *Syntax & semantics* 9, 69–112. New York: Academic Press.
- Jespersen, O. 1917 [1966]. *Negation in English and other languages*. Copenhagen: A. F. Høst.
- Willmott, J. 2013. Negation in the history of Greek. In D. Willis, Ch. Lucas & A. Breitbarth (eds.), *The History of negation in the languages of Europe and the Mediterranean*, 299–340. New York: Oxford University Press.

ΤΙ ΠΡΟΚΑΛΕΙ ΤΟΝ ΣΥΓΚΡΗΤΙΣΜΟ;

ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΝΟΜΑΤΙΚΗ ΚΛΙΣΗ ΤΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΔΙΑΛΕΚΤΩΝ

ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΜΑΡΙΝΗΣ

PhD Πανεπιστήμιο Πατρών

Με τη συμβολή αυτή, επιδιώκεται η διερεύνηση της φύσης του *συγκρητισμού* (syncretism), μέσα από δεδομένα της ονοματικής κλιτικής μορφολογίας της νεοελληνικής διαλεκτικής ποικιλίας. Για την Ελληνική, ο συγκρητισμός αποτελεί ένα ελάχιστο μελετημένο φαινόμενο, παρότι η παρουσία του είναι ιδιαίτερα εκτεταμένη στις νεοελληνικές διαλέκτους, σε αντίθεση τόσο με την *Κοινή Νέα Ελληνική* (KNE, βλ. την ανάλυση της Ralli 2000· Ράλλη 2005), όσο και με παλαιότερες φάσεις τις γλώσσας, κατά τις οποίες η παρουσία του ήταν ιδιαίτερα περιορισμένη. Για παράδειγμα, στην αρχαιότητα, ο συγκρητισμός περιοριζόταν -κυρίως- σε περιπτώσεις σύμπτωσης της μορφής των *παραδειγματικών κελιών* (paradigmatic cells) (α) της ονομαστικής, αιτιατικής και κλητικής των ουδετέρων και (β) της ονομαστικής και κλητικής του πληθυντικού στα θηλυκά και ορισμένες τάξεις αρσενικών.

(1)

	<i>xo 'ros</i> 'χωρός', KNE	<i>'tripi</i> 'τρύπα', ΓΚΡΙ.	<i>'δaskalus</i> 'δάσκαλος', ΛΕΣΒ.	<i>'pua</i> 'πόδι', ΤΣΑΚ.
ON.EN.	<i>xo 'ros</i>	<i>'tripi</i>	<i>'δaskalus</i>	<i>'pua</i>
ΑΙΤ.EN.	<i>xo 'ro</i>		<i>'δaskalu</i>	
ΓΕΝ.EN.	<i>xo 'ru</i>			
ΓΕΝ.ΠΛΗΘ.	<i>xo 'ron</i>	<i>'tripo</i>	<i>ða 'skał</i>	
ON.ΠΛΗΘ.	<i>xo 'ri</i>	<i>'tripe</i>		<i>'pue</i>
ΑΙΤ.ΠΛΗΘ.	<i>xo 'rus</i>			

Στις περισσότερες περιπτώσεις, ο συγκρητισμός λαμβάνει χώρα αποκλειστικά μεταξύ (των) *πυρηνικών πτώσεων*¹ (core cases· ενδεικτικά, ON.ΠΛΗΘ. & ΑΙΤ.ΠΛΗΘ. στην Γρίκο και την Τσακωνική· πίνακας 1). Σε λιγότερες περιπτώσεις, είναι δυνατόν να αφορά μία πυρηνική και μία μη πυρηνική πτώση (ενδεικτικά, ΓΕΝ.EN. & ΑΙΤ.EN. στην Λεσβιακή, πίνακας 1). Ακόμη, ορισμένες φορές είναι δυνατόν να επεκταθεί σε όλα τα κελιά ενός *υποπαραδείγματος* (subparadigm), οδηγώντας το σύστημα στην δυνατότητα μορφολογικής διάκρισης μόνο μεταξύ της τιμής του ενικού και του πληθυντικού (ενδεικτικά, Τσακωνική, πίνακας 1).

Ως προς τα αίτια που πυροδοτούν την εμφάνιση του φαινομένου, η ανάλυση που προτείνεται υποστηρίζει ότι δεν είναι κοινά για όλες τις περιπτώσεις. Συγκεκριμένα, καταδεικνύεται ότι πολύ συχνά ο συγκρητισμός πυροδοτείται στον άξονα της διαχρονίας από προγενέστερες φωνολογικές αλλαγές. Για παράδειγμα, στην Κατωϊταλική, η σίγηση των ληκτικών -s και -n, πυροδότησε την σύμπτωση της πραγμάτωσης διαφορετικών κελιών του παραδείγματος (βλ. και Μαρίνης 2019). Άλλες περιπτώσεις συγκρητισμού, πυροδοτούνται από

¹ Ως πυρηνικές συνήθως ορίζονται οι πτώσεις εκείνες οι οποίες μαρκάρουν τις βασικές συντακτικές λειτουργίες, του υποκειμένου και του άμεσου αντικειμένου (ενδεικτικά, Spencer 2008).

τη μορφοσύνταξη, καθώς ένα ή περισσότερα χαρακτηριστικά της *δέσμης χαρακτηριστικών* (feature bundle) η οποία προσδιορίζει κάθε κελί έχουν κοινή τιμή για όλα τα συγκρητισμένα κελιά. Τέλος, θα υποστηριχθεί ότι τα αίτια ορισμένων περιπτώσεων συγκρητισμού δεν είναι δυνατόν να αναζητηθούν ούτε στην φωνολογία ούτε στην μορφοσύνταξη, και η φύση τους είναι *μορφομική* (morphomic). Οι περιπτώσεις αυτές είναι ιδιαίτερα σημαντικές, καθώς επιβεβαιώνουν τον αυτόνομο ρόλο της μορφολογίας ως επιπέδου γλωσσικής ανάλυσης.

Βιβλιογραφία

- Ralli, A. 2000. A feature-based analysis of Greek nominal inflection. *Γλωσσολογία* 11–12: 201–227.
- Spencer, A. 2008. Case as a morphological phenomenon. In A. Malchukov & A. Spencer (eds.), *The Oxford Handbook of Case*, 185–199. Oxford: Oxford University Press.
- Μαρίνης, Μ. 2019. Κλίση και οργάνωση κλιτικών παραδειγμάτων. Αδημοσίευτη Διδακτορική Διατριβή. Πανεπιστήμιο Πατρών.
- Ράλλη, Α. 2005. *Μορφολογία*. Αθήνα: Πατάκης.

**ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΟΝΟΜΑΤΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΙΚΩΝ ΙΔΙΩΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ**

ΚΩΣΤΑΝΤΩ ΜΠΑΡΟΥΤΑ-ΞΕΡΡΑ¹ & ΕΥΑΝΘΙΑ ΜΠΑΡΟΥΤΑ²
Πανεπιστήμιο Αργυροκάστρου^{1, 2}

Η παρούσα ανακοίνωση εξετάζει τα ελληνικά γλωσσικά ιδιώματα που μιλιούνται σήμερα στην Αλβανική επικράτεια είτε σε μορφή γλωσσικών νησίδων (όπως είναι οι περιοχές Χιμάρας και Άρτας Αυλώνας) είτε ως γεωγραφική συνέχεια της Νεοελληνικής γλώσσας (όπως είναι οι περιοχές Δρόπολης — Πωγωνίου και Δελβίνου — Αγίων Σαράντα), δίνοντας έμφαση στην περιγραφή των μορφολογικών και συντακτικών χαρακτηριστικών του ονοματικού συστήματος. Τα εμπειρικά δεδομένα που θα εξετάσουμε προέρχονται από την περιοχή της Δρόπολης, των Αγίων Σαράντα – Δελβίνου, της Χιμάρας και της Άρτας Αυλώνας (βλ, Σπύρου 2008· Βαγιακάκος 1983· 1988· Κυριαζή, Σπύρου 2011).

Το ονοματικό σύστημα εμφανίζει διαφοροποιήσεις όσον αφορά τη μορφολογική κλίση, όπως για παράδειγμα στο σχηματισμό της γενικής στο (1) και τον τύπο του άρθρου της γενικής πληθυντικού στο (2).

- (1) *Αυτουνώνε του(ν) κοπελώνε*
- (2) *Οι σκεπές του σπιτιώνε*

Διαφοροποιήσεις επίσης παρατηρούνται και σε συντακτικό επίπεδο. Για παράδειγμα στο (3), παρατηρούμε ότι όταν το ουσιαστικό προσδιορίζεται από επίθετο, αυτό εισάγεται υποχρεωτικά με το άρθρο.

- (3) *Του μικρώνε του παιδιώνε*

Η δομή αυτή παραπέμπει σε δομές πολύ-οριστικότητας (το σπίτι το πράσινο). Θα δείξουμε τις διαφορές με την Κοινή Νέα Ελληνική και θα εξετάσουμε την περίπτωση γλωσσικής επαφής από τα αλβανικά.

Συγκεκριμένα θα δούμε τις μορφολογικές διαφοροποιήσεις ως προς την κλίση τόσο του άρθρου όσο και των ουσιαστικών στις τέσσερις αυτές περιπτώσεις. Στη συνέχεια θα δούμε πώς λειτουργεί η δομή της ονοματικής φράσης σε συνδυασμό με τα άρθρα, με άλλα ουσιαστικά, με επίθετα, αντωνυμίες και μετοχές.

Η ΥΠΟΚΟΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΗΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΙΣ ΔΙΑΛΕΚΤΙΚΕΣ ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ ΤΗΣ ΤΣΑΚΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΑΝΗΣ

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΜΠΑΣΣΕΑ-ΜΠΕΖΑΝΤΑΚΟΥ
ΚΕΝΔΙ-ΙΑΝΕ της Ακαδημίας Αθηνών

Στόχος της παρούσας ανακοίνωσης είναι η διερεύνηση της παραγωγικής διαδικασίας του υποκορισμού μέσω της επιθηματοποίησης στις διαλεκτικές ποικιλίες της Μάνης και της Τσακωνιάς. Πρόκειται για δυο διαλεκτικές ποικιλίες που σχετίζονται στενά όχι μόνο διότι ανήκουν στα ιδιώματα της ζώνης της Δωρικής διαλέκτου, αλλά κυρίως διότι σε αυτές εντοπίζεται λακωνικό υπόστρωμα, όπως αποδεικνύουν ορισμένα κοινά διαλεκτικά στοιχεία τους, που αποτελούν χαρακτηριστικά της αρχαίας Λακωνικής.

Η έρευνα των υποκοριστικών επιθημάτων που απαντούν στις διαλεκτικές ποικιλίες της Μάνης και της Τσακωνιάς έδειξε την σημαντική ποικιλότητα που παρουσιάζουν αυτά στη μορφή τους (π.χ. επιθήματα: *-άθι, -άλι, -άτσι (-άτι), -άρι, -αφι, -ίδι, -όνι, -ούθι, -ούνι* κλπ.). Στο πλαίσιο μελέτης της παραγωγικής διαδικασίας του υποκορισμού θα εξετασθεί η ποικιλότητα στην έκφραση του γένους, καθώς και η δημιουργία μορφολογικών δομών με συνδυασμό υποκοριστικών επιθημάτων. Θα εντοπιστούν κοινά υποκοριστικά επιθήματα στις εξεταζόμενες διαλεκτικές ποικιλίες, καθώς και διαφορές κατά την πραγμάτωση του υποκορισμού σε επίπεδο αλλομορφίας ή και σημασίας των επιθημάτων με βάση σημασιολογικά χαρακτηριστικά και στο πλαίσιο της Αξιολογικής Μορφολογίας. Επιπλέον, ιδιαίτερο ετυμολογικό ενδιαφέρον, πέραν της μορφολογικής θεώρησης, παρουσιάζουν ορισμένα υποκοριστικά επιθήματα, όπως αποδεικνύεται από την ιστορική διερεύνηση αυτών.

Η προσέγγιση των προαναφερθέντων θεμάτων θα γίνει στο πλαίσιο των σύγχρονων θεωριών Μορφολογίας (π.χ. Bauer 2001; Ράλλη 2005; Grandi & Kortvelyessy 2015) και στη βάση θεώρησης του υποκορισμού ως αποτελέσματος παραγωγικής επιθηματοποίησης.

Τα διαλεκτικά δεδομένα για την παρούσα μελέτη προέρχονται από το αρχαικό διαλεκτικό υλικό των χειρογράφων γλωσσικών συλλογών του Κέντρου Ερεύνης των Νεοελληνικών Διαλέκτων και Ιδιωμάτων — ΙΑΝΕ της Ακαδημίας Αθηνών, από προσωπικό αρχείο καταγραφής μανιάτικου διαλεκτικού υλικού, καθώς και από σχετικές με τις εξεταζόμενες διαλεκτικές ποικιλίες δημοσιευμένες εργασίες.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Andreou, M. 2015. On the headship status of Greek diminutive suffixes: a view from lexical semantics. *SKASE Journal of Theoretical Linguistics* 12. 1, http://www.skase.sk/Volumes/JTL27/pdf_doc/03.pdf.
- Bauer, L. 2001. *Morphological productivity*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Efthymiou, A. 2015. Modern Greek diminutive and augmentative adjectives (in a cross-linguistic perspective). *SKASE Journal of Theoretical Linguistics* 12. 1, http://www.skase.sk/Volumes/JTL27/pdf_doc/04.pdf.
- Giannouloupoulou, G. 1999. Diminutive suffixes in Modern Greek dialects. In Y. Agouraki, A. Arvaniti, J. I. M. Davy, D. Goutsos, M. Karyolaimou, A. Panayotou, A. Papapavlou, P. Pavlou & A. Roussou (eds.), *Proceedings of the 4th International Conference of Greek Linguistics*, 75–80. Thessaloniki: University Studio Press.

- Grandi, N. & L. Kortvelyessy (eds.). 2015. *Evaluative morphology*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Melissaropoulou, D. & A. Ralli. 2008. Headedness in diminutive formation: evidence from Modern Greek and its dialectal variation. *Acta Linguistica Hungarica* 55. 1–2: 183–204.
- Pernot, H. 1934. *Introduction à l'étude du dialecte tsakonien*. Paris: Belles Lettres.
- Ralli, A. 1999. Gender in Greek Nouns. In Y. Agouraki, A. Arvaniti, J. I. M. Davy, D. Goutsos, M. Karyolaimou, A. Panayotou, A. Papapavlou, P. Pavlou & A. Roussou (eds.), *Proceedings of the 4th international conference of Greek linguistics*, 154–162. Thessaloniki: University Studio Press.
- Βαγιακάκος, Δ. 1986. Κοινά γλωσσικά στοιχεία εις την διάλεκτον της Τσακονιάς και της Μάνης. *Χρονικά των Τσακώνων* 7, 76–126.
- Κωστάκης, Θ. 1951. *Σύντομη γραμματική της Τσακωνικής διαλέκτου*. Αθήνα: Institut Français d'Athènes.
- Μπασέα-Μπεζαντάκου, Χ. Υπό έκδ. Το ιδίωμα της Μάνης. Στο Χ. Τζιτζιλής (επιμ.), *Νεοελληνικές διάλεκτοι*. Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών [Ιδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη].
- Ράλλη, Α. 2005. *Μορφολογία της Νέας Ελληνικής*. Αθήνα: Εκδ. Πατάκη.

‘ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ’ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΤΥΠΟΛΟΓΙΚΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΤΟΥ ΙΔΙΩΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΙΘΑΚΗΣ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΣΙΜΗΡΗΣ¹ & ΜΑΡΙΝΑ ΤΖΑΚΩΣΤΑ²
Πανεπιστήμιο Πατρών¹ & Πανεπιστήμιο Κρήτης²

Στο παρόν άρθρο μελετάται η θέση του ιδιώματος της Ιθάκης στην τυπολογική ταξινόμηση των νεοελληνικών διαλέκτων, όπως αυτή έχει προταθεί από τους Χατζιδάκη 1905· Κοντοσόπουλο 1994· 2001· Trudgill 2003· Newton 1972· Παπαναστασίου 2015 και καταδεικνύονται οι εξαιρέσεις που εμφανίζονται στο θιακό ιδίωμα. Συγκεκριμένα, ενώ όλες οι ταξινομήσεις των νεοελληνικών διαλέκτων τοποθετούν το ιδίωμα της Ιθάκης στο νότιο φωνηεντισμό (βλ. Κοντοσόπουλος 2001: 67· Trudgill 2003: 53–55· Σιμήρης 2006), εντούτοις υπάρχουν μερικά θιακά δεδομένα τα οποία παρουσιάζουν βόρειο φωνηεντισμό. Συγκεκριμένα, η ποικιλία παρουσιάζει το φαινόμενο της στένωσης των άτονων [e] και [o] σε [i] και [u] (1), αντίστοιχα, και το φαινόμενο της αποβολής των άτονων [i] και [u] (2).

- (1) α. Πάνω απάνου/αηπάνου/αουπάνου/αουπάνουθε
β. Κάτω κάτου
γ. Έξω όξου
δ. Αγκομαχώ αγκουμαχώ
ε. Κάνετε κάνετε (Βόρεια Ιθάκη)
στ. Τρέχετε τρέχετε (Βόρεια Ιθάκη)
ζ. Μαζεύετε μαζώνετε (Βόρεια Ιθάκη)
- (2) α. Ωριμος ώριμος
β. Περισσεύω περσεύω
γ. Σιχαίνομαι σκαίνομαι

Μάλιστα, οι τύποι στα (1) και (2) δεν αποτελούν ελεύθερες ποικιλίες αλλά μοναδικοί τύποι που πραγματώνονται από τους Θιακούς. Ακόμη, η στένωση δεν λαμβάνει χώρα μόνο στο τέλος της λέξης αλλά και μέσα στο εσωτερικό της λέξης. Το εντυπωσιακό με τις προαναφερθείσες περιπτώσεις είναι ότι δημιουργούνται συλλαβές συνθετότερες της αμαρκάριστης δομής ΣΦ, την οποία φαίνεται να προτιμά το ιδίωμα (βλ. Σιμήρης 2016· Κριμπάς 2019· Ραυτοπούλου 2012) (3).

- (3) α. Των παιδιών των μπαιδιώνε
β. Του ταπιού του ταπιώνε
γ. Μην είναι μη νείναι

Επιπλέον, παρόλο που ο Trudgill (2003) αναφέρει ότι τα επτανησιακά ιδιώματα παρουσιάζουν πάντα το ‘υ’ ως [i], και ποτέ ως [u], σποραδικά εμφανίζονται λεξικοί τύποι στο ιδίωμα της Ιθάκης οι οποίοι φέρουν το ‘υ’ ως [u] (4).

- (4) α. κρύσταλλο κρούσταλλο
β. τρύπα τρούπα
γ. συρφετός σουρφετός
δ. ξυρίζομαι ξουρίζομαι

Τα δεδομένα που παρατέθηκαν παραπάνω μας επιτρέπουν να υιοθετήσουμε την άποψη ότι η εμφάνιση βόρειου φωνηεντισμού στο κατά τα λοιπά νότιου φωνηεντισμού θιακό ιδίωμα οφείλεται στην γλωσσική επαφή του Θιακού ιδιώματος με το ιδίωμα της δυτικής παραλιακής Στερεάς Ελλάδας και της Λευκάδας. Αυτό τεκμηριώνεται ιστορικά, κοινωνικά και οικονομικά (βλ. Λεκατσάς 1998· Αναγνωστάτος 2004· Βλασσόπουλος 2006· Καραβίας-Γρίβας 2010). Κάποιες λεξικές μονάδες/δομές δείχνουν να παγιώνονται ως τύποι μέσα στο γλωσσικό σύστημα των Θιακών για τους παραπάνω λόγους. Φαίνεται δηλαδή ότι η κοινωνική φύση της γλώσσας έχει κάποιες φορές μεγαλύτερη δύναμη από τους ίδιους τους γλωσσικούς μηχανισμούς.

Τα παραπάνω συνιστούν σημαντικό τεκμήριο για το ότι στη γλώσσα δεν υπάρχουν καθαρά γλωσσολογικά προσανατολισμένες αρχές ταξινόμησης των διαλέκτων και ιδιωμάτων. Επομένως, οι ισόγλωσσοι, αν και είναι χρήσιμο εργαλείο οριοθέτησης των διαλεκτικών τόπων, δεν αποτελούν απολύτως ακριβές μέσο τυπολογικής ταξινόμησης διαλέκτων και ιδιωμάτων (Chambers & Trudgill 2011). Άρα, θα μπορούσαμε να υποστηρίξουμε ότι η ένταση και η συστηματικότητα της γλωσσικής επαφής επιφέρουν την καθιέρωση μη ντόπιων κανόνων στα θιακά.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Αναγνωστάτος, Α. 2004. *Ιστορικά και λαογραφικά ανάλεκτα της Ιθάκης*. Ιθάκη: Φήμιος & Δημοτικές πολιτιστικές εκδηλώσεις Ιθάκης.
- Βλασσόπουλος, Γ. 2006. *Ανεμοκάραβα: Καράβια, εμπόριο, μεταφορές, ληστείες, πειρατείες, πανώλη στο Ιόνιο και στα ακαρνανικά παράλια τον 18^ο αιώνα*. Ιθάκη: Φήμιος.
- Chambers, J. K. & P. Trudgill. 2011. *Διαλεκτολογία*. Μετάφρ. Σ. Λαμπροπούλου. Επιμ. Δ. Παπαζαχαρίου. Αθήνα: Πατάκης.
- Κριμπάς, Π. 2019. Η κεφαλληνιακή/ιθακήσια γεωγραφική γλωσσική ποικιλότητα. Στο Η. Τουμασάτος (επιμ.), *Πρακτικά ΙΑ' διεθνούς Πανιόνιου συνεδρίου: Επτανησιακός βίος και πολιτισμός, τ. IV, Κεφαλονιά 21–25 Μαΐου 2018*, 801–854. Αργοςτόλι: Εταιρεία Κεφαλληνιακών Ιστορικών Ερευνών.
- Κοντοσόπουλος, Ν. 2001. *Διάλεκτοι και ιδιώματα της Νέας Ελληνικής*. Αθήνα: Γρηγόρη.
- Newton, B. 1972. *The generative interpretation of dialect: A study of Modern Greek phonology*. Cambridge: C.U.P
- Ραντοπούλου, Μ. 2012. Χαρακτηριστικά του ιδιώματος της Ιθάκης. Στο Π. Πετράτος (επιμ.), *Το Κεφαλονίτικο γλωσσικό ιδίωμα*, Πρακτικά Επιστημονικού Συμποσίου, 59–72. Αργοςτόλι: Σύνδεσμος Φιλολόγων Κεφαλονιάς-Ιθάκης.
- Trudgill, P. 2003. Modern Greek dialects, A preliminary classification. *Journal of Greek Linguistics* 4: 45–63.
- Χατζιδάκις, Γ. 1905–1907. *Μεσαιωνικά και Νέα Ελληνικά*. Αθήνα: Σακελλάριος.
- Χατζιδάκις, Γ. 1907. *Μεσαιωνικά και νέα ελληνικά*. Τ. Β'. Αθήνα: Πελεκάνος.

ΕΠΑΝΑΠΡΟΣΔΙΟΡΙΖΟΝΤΑΣ ΤΑ ΟΡΙΑ ΓΛΩΣΣΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΛΕΚΤΩΝ

ΜΑΡΙΝΑ ΤΖΑΚΩΣΤΑ¹ & ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΣΙΜΗΡΗΣ²

Πανεπιστήμιο Κρήτης¹ & Πανεπιστήμιο Πατρών²

Ένας από τους μύθους που επικρατούν σχετικά με την αξία των ελληνικών γεωγραφικών ποικιλιών είναι ότι οι τελευταίες συνιστούν γλωσσικές μορφές κατώτερες από την Νέα Ελληνική (στο εξής ΝΕ) (βλ. Παπαναστασίου 2015), επομένως δεν υπάρχει λόγος να διδάσκονται ή να χρησιμοποιούνται (βλ. Τζακώστα 2018· 2019). Ο μύθος αυτός δημιουργεί έντονη αμηχανία στους εκπαιδευτικούς, οι οποίοι δείχνουν να αδυνατούν να διαχειριστούν τον πλούτο του γλωσσικού υποβάθρου των μαθητών τους (Καψάσκη & Τζακώστα 2016). Σ' αυτόν τον μύθο εδράζεται η διάκριση των γλωσσικών συστημάτων σε γλώσσες, διαλέκτους και ιδιώματα.

Έχει επιπλέον προταθεί ότι η κατάταξη των γλωσσικών ποικιλιών σε διαλέκτους και ιδιώματα εξαρτάται από τον βαθμό απόκλισης των γλωσσικών ποικιλιών από την ΝΕ. Έτσι, σύμφωνα με τον Παπαναστασίου (2015: 35) η απόκλιση μπορεί να είναι μικρή, μέτρια ή μεγάλη και ορίζεται ως τέτοια βάσει της 'αμοιβαίας κατανοησιμότητας' των ομιλητών τους. Όμως, σύμφωνα με τη Ράλλη (2011) και τους Chambers & Trudgill (2011) τα κριτήρια του επιπέδου ή βαθμού απόκλισης και της αμοιβαίας κατανοησιμότητας δεν είναι επαρκή, σαφή, ακριβή διότι δεν είναι (εύκολα) μετρήσιμα. Συνολικά, τα κριτήρια κατάταξης των διαλέκτων και των ιδιωμάτων ως τέτοιων και όχι ως πραγματικών γλωσσών δεν είναι αμιγώς γλωσσολογικά, αλλά ιδεολογικά και πολιτικά και σχετίζονται με τον ορισμό της εθνικής ταυτότητας (βλ. ενδεικτικά Δελβερούδη χ.χ., Παναγιωτίδης 2017· Φραγκουδάκη 1999).

Στο παρόν άρθρο υπογραμμίζουμε ότι το μοναδικό γλωσσολογικό κριτήριο ταξινόμησης των γλωσσικών ποικιλιών ως γλωσσών είναι η *ταυτόχρονη και παράλληλη απόκλιση των γλωσσικών ποικιλιών από την πρότυπη ποικιλία*, την ΝΕ, αλλά και μεταξύ τους σε όλα τα επίπεδα γραμματικής ανάλυσης (φωνητική/ φωνολογία, μορφολογία, σύνταξη, σημασιολογία και πραγματολογία) ανεξαρτήτως βαθμού ή βάθους απόκλισης. Παρουσιάζοντας δεδομένα από τις ελληνικές γλωσσικές ποικιλίες, υποστηρίζουμε ότι, αν οι ελληνικές γεωγραφικές ποικιλίες διαφοροποιούνται από τη ΝΕ σε όλα τα επίπεδα γραμματικής ανάλυσης είτε σε μικρό είτε σε μεγάλο βαθμό, θα μπορούσαν όλες να χαρακτηριστούν ως αυτόνομα γλωσσικά συστήματα, ως γλώσσες. Αν οι γλωσσικές ποικιλίες διαφοροποιούνται από την πρότυπη ΝΕ μόνο σε κάποια επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης, τότε οι πρώτες συνιστούν διαλέκτους και όχι γλώσσες. Η πρότασή μας ενισχύεται από γραμματικές περιγραφές διαλέκτων και ιδιωμάτων και λεξικά, όπως αυτό του ιδιώματος της Ιθάκης (Μουσούρης 1950) όπου υιοθετείται ο όρος 'γλώσσα' για τον τοπικό γλωσσικό κώδικα, αλλά και τον Κοντοσόπουλο (1994) ο οποίος διατυπώνει την άποψη ότι η Τσακωνική θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως γλώσσα. Η πρότασή μας ενισχύεται και από το αίσθημα του λαού για τον οποίο η ντοπιολαλιά του είναι η γλώσσα του (βλ. Τζακώστα υπό προετ.) αλλά και τις κοινωνικές γλωσσικές ποικιλίες (κοινωνιόλεκτοι) οι οποίες συχνά ονομάζονται γλώσσες (Βελουδής 2009).

Δείχνουμε ότι *οι ελληνικές γλωσσικές ποικιλίες είναι ισάξιες και ισότιμες γλώσσες, η πρότυπη ΝΕ είναι μια από αυτές, και όλες μαζί ταυτοχρόνως συνιστούν την Ελληνική Γλώσσα ως την υπεργλώσσα της ελληνικής οικογένειας γλωσσών*. Με βάση τον παραπάνω ορισμό θέτουμε τα όρια διάκρισης μεταξύ γλωσσών και διαλέκτων οι οποίες ανήκουν στην ίδια

οικογένεια γλωσσών και, ταυτόχρονα, διακρίνουμε την υπόσταση των ελληνικών γλωσσικών ποικιλιών από άλλες γλώσσες, όπως η Γερμανική και η Ολλανδική, οι οποίες επίσης χαρακτηρίζονται από αμοιβαία κατανοησιμότητα αλλά και διαφοροποίηση σε όλα τα επίπεδα γραμματικής ανάλυσης.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Αρχάκης, Α. & Μ. Κονδύλη. 2004. *Εισαγωγή σε ζητήματα κοινωνιογλωσσολογίας*. Αθήνα: Νήσος.
- Βελουδής, Γ. 2009. Άνισες εξισώσεις: Η γλώσσα των νέων. Στο Γ. Χάρης (επιμ.), *Δέκα μύθοι για την ελληνική γλώσσα*, 73–81. Αθήνα: Πατάκης.
- Chambers, K. J. & P. Trudgill. 2011. *Διαλεκτολογία*. Αθήνα: Πατάκης.
- Κακριδή, Μ. 2005. *Γλώσσα και κοινωνικό περιβάλλον, Ζητήματα κοινωνιογλωσσολογίας*, Α'. Αθήνα: Παρουσία.
- Μουσούρης, Σ. 1950. *Η γλώσσα της Ιθάκης*. Αθήνα: Α. Μαυρίδη.
- Lyons, J. 2012. *Εισαγωγή στη Γλωσσολογία*. Αθήνα: Πατάκης.
- Φραγκουδάκη, Α. 1999. *Γλώσσα και ιδεολογία. Κοινωνιολογική προσέγγιση της ελληνικής γλώσσας*. Αθήνα: Οδυσσέας.

Από το διαδίκτυο

- Κέντρο Ερεύνης Νεοελληνικών Διαλέκτων και Ιδιωμάτων — Ι.Α.Ν.Ε
(<http://www.xanthi.ilsp.gr/mnemeia/diallist.aspx>).

ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΥ ΤΗΣ ΤΣΑΚΩΝΙΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ

ΕΥΓΕΝΙΑ ΤΣΕΜΠΕΛΗ¹ & ΣΟΦΙΑ ΣΤΑΜΟΥ²
Ιόνιο Πανεπιστήμιο^{1, 2}

Ο όρος διάλεκτος χρησιμοποιείται για να περιγράψει τις γλωσσικές διαφοροποιήσεις των ομιλητών μιας γλώσσας ανάλογα με τη γεωγραφική τους κατανομή στον χάρτη. Πιο απλά, ως διάλεκτος χαρακτηρίζονται οι παραλλαγές μιας γλώσσας, οι οποίες αν και δεν επιτελούν επίσημες λειτουργίες, δεν έχουν παγιωμένη γραπτή μορφή, ούτε διδάσκονται στην εκπαίδευση, ωστόσο χρησιμοποιούνται από ομιλητές μιας συγκεκριμένης γεωγραφικής περιοχής και παρουσιάζουν μορφικές ομοιότητες με την υπερκείμενη κοινή γλώσσα (Κακριδής-Φερράρι 2005).

Μια από τις πολλές διαλέκτους της ελληνικής γλώσσας είναι και η τσακωνική διάλεκτος, η οποία μάλιστα κατάγεται από την αρχαία δωρική διάλεκτο της Λακωνίας και εντάσσεται στις γλώσσες υπό εξαφάνιση σύμφωνα με την Unesco (<http://www.unesco.org/languages-atlas>). Η τσακωνική διάλεκτος εμφανίζει σημαντικές διαφορές από την κοινή νεοελληνική γλώσσα και τις υπόλοιπες διαλέκτους, με αποτέλεσμα να ηχεί για τους μη φυσικούς ομιλητές ως μια ακατανόητη (σχεδόν εξωτική) γλώσσα. Η τσακωνική διάλεκτος ομιλήθηκε και μιλιέται μέχρι και τις μέρες μας στην περιοχή της Τσακωνίας, η οποία γεωγραφικά καταλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος της περιοχής της Κυνουρίας, που βρίσκεται νοτιοανατολικά του νομού Αρκαδίας. Η μορφολογία του εδάφους που καθιστούσε μέχρι το πρόσφατο παρελθόν δύσβατη και άρα απομονωμένη την περιοχή συνέβαλε καθοριστικά στη διατήρηση της τοπικής αυτής γλώσσας.

Για τη διάλεκτο έχουν γίνει αρκετές έρευνες από Έλληνες και ξένους επιστήμονες και γλωσσολόγους. Ένας από τους πρώτους είναι ο Θ. Οικονόμου που εκδίδει το 1870 την πρώτη γραμματική της τσακωνικής διαλέκτου, ενώ το 1881 ο Μ. Δέφνερ εκδίδει την Τσακωνική γραμματική και το 1923 το Λεξικόν της Τσακωνικής διαλέκτου. Επιπλέον, το 1892, και το 1905 ο Γ. Χατζιδάκης εκδίδει μελέτες και άρθρα με αναφορά στην Τσακωνική διάλεκτο ενώ ο Η. Pernot, δημοσίευσε το βιβλίο “Εισαγωγή στη μελέτη Τσακωνικής διαλέκτου”. Το 1986 ο Κωστάκης εκδίδει το τρίτομο λεξικό της Τσακωνικής διαλέκτου σε συνεργασία με την Ακαδημία Αθηνών, ενώ το 1954 ιδρύεται το Αρχείο Τσακωνίας (<http://www.tsakoniararchives.gr>), το οποίο έχει εκδώσει πλήθος βιβλίων που αναφέρονται στη γλώσσα καθώς και στα ήθη και τα έθιμα της Τσακωνίας. Σημαντικό έργο του Αρχείου Τσακωνίας είναι μεταξύ άλλων και η ψηφιοποίηση έντυπου υλικού αλλά και η οργάνωση δράσεων για την καταγραφή και διάσωση της ιδιαίτερης αυτής διαλέκτου.

Στο παρόν άρθρο θα παρουσιάσουμε μια πρότυπη μελέτη του λεξιλογίου της τσακωνικής διαλέκτου υπό το πρίσμα της ποσοτικής γλωσσολογίας, δηλαδή του κλάδου της γενικής γλωσσολογίας που χρησιμοποιεί στατιστικές μεθόδους για τη μελέτη της γλώσσας. Στόχος μας είναι να καταδείξουμε ποσοτικά την κατανομή της συχνότητας των γραμματικών κατηγοριών, του μέσου μήκους των λέξεων, της συχνότητας των γραμμάτων και των λέξεων της τσακωνικής διαλέκτου, ώστε να συμβάλλουμε αφενός στις προσπάθειες που συντελούνται για την πλήρη περιγραφή της τσακωνικής διαλέκτου και αφετέρου να δώσουμε το έναυσμα για τη συγκριτική αξιολόγηση του λεξιλογίου της τσακωνικής διαλέκτου με το λεξιλόγιο είτε άλλων διαλέκτων είτε της κοινής ελληνικής γλώσσας. Για την εκπόνηση της μελέτης μας χρησιμοποιήσαμε το

λεξιλόγιο της τσακωνικής διαλέκτου όπως έχει καταγραφεί στο λεξικό του Deffner και εφαρμόσαμε τις ποσοτικές μεθόδους γλωσσολογικής έρευνας που έχουν υιοθετηθεί στην έρευνα των (Μικρός κ. α. et al. 2003).

Βιβλιογραφία

- Δέφνερ, Μ. 1923. *Λεξικόν τῆς τσακωνικῆς διαλέκτου*. Ἐν Ἀθήναις: Τυπογραφεῖον “Ἐστία” & Κ. Μάϊσνερ καὶ Ν. Καργαδούρη.
- Κακριδὴ-Φερράρι, Μ. 2007. *Θέματα ιστορίας τῆς ἐλληνικῆς γλώσσας*. Διάλεκτος. https://www.greek-language.gr/greekLang/studies/history/thema_02/index.html.
- Κωστάκης, Θ.-Π. 1986α. *Λεξικό τῆς Τσακωνικῆς διαλέκτου*. Τ. 1. Ἀθήνα: Ἀκαδημία Ἀθηνῶν.
- Κωστάκης, Θ. Π. 1986β. *Λεξικό τῆς Τσακωνικῆς διαλέκτου*. Τ. 2. Ἀθήνα: Ἀκαδημία Ἀθηνῶν.
- Κωστάκης, Θ. Π. 1987. *Λεξικό τῆς Τσακωνικῆς διαλέκτου*. Τ. 3. Ἀθήνα: Ἀκαδημία Ἀθηνῶν.
- Μικρός, Γ., Χατζηγεωργίου Ν. & Γ. Καραγιάννης. 2003. Βασικά ποσοτικά μεγέθη στην γραπτή Νέα Ἑλληνική γλώσσα: ἡ αξιοποίηση τοῦ ΕΘΕΓ στην ἐλληνική ποσοτική γλωσσολογία. In *Proceedings of the workshop text processing for Modern Greek: From symbolic to statistical approaches*, 23–37. Rethymno: University of Crete.
- Οἰκονόμος, Θ. 1870. *Γραμματικὴ τῆς Τσακωνικῆς διαλέκτου ἐν ἣ ἡ προσετέθησαν ἄσματα τινά, μοιρολόγια, διάλογοι, παροιμίαι, καὶ λεξικὸν αὐτῆς πλήρες*. Ἐν Ἀθήναις: Ἐκ τοῦ τυπογραφείου Λ. Ψυλλιάκου καὶ Σ^α.
- Χατζιδάκις, Γ. Ν. 1905. *Μεσαιωνικὰ καὶ Νέα Ἑλληνικά*. Τ. Α'. Ἐν Ἀθήναις: Τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου.
- Deffner, M. 1881. *Zakonische Grammatik*. Bd. 1. Lautlehre. Berlin: Weidmannsche Buchhandlung.
- Hatzidakis G. N. 1892. *Einleitung in die Neugriechische Grammatik*. Leipzig: Druck und Verlag von Breitkopf und Härtel.
- Mikros, G. 2005. Quantitative linguistics in Greece. In: R. Köhler, G. Altmann, R. G. Piotrowski (hrsg.), *Quantitative Linguistik — Quantitative Linguistics. An International Handbook*, 136–142. Berlin & New York: de Gruyter.
- Pernot, H. O 1934. *Introduction à l'étude du dialecte tsakonien*. Paris: Société d'édition “Les Belles Lettres”.

MODERN GREEK DIALECTS AND LINGUISTIC THEORY (MGDLT) 9

LEONIDIO (TSAKONIA), GREECE

4–5 JUNE 2021

Permanent Scientific Committee: Angela Ralli, Brian D. Joseph, Mark Janse

Local Scientific Committee: Angela Ralli, Maxim Kisilier, Giannis Christodoulou

Local Organizing Committee: Giannis Christodoulou, Eleni Poutsela, Stratigoula Riga

UNIVERSITY OF PATRAS

OHIO STATE UNIVERSITY

TSAKONIAN ARCHIVES

2021